

Nota Groen Delft 2012-2020

Nota Groen Delft 2012-2020

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting en beslispunten

1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding en opdracht	5
1.2. Betekenis en doorwerking van de Nota Groen	6
1.3. Doelen en ambities	7
1.4. Leeswijzer	8
2. Bovenliggend) beleid en regelgeving	9
2.1. Natuurwetgeving	9
2.2. Deltaprogramma water	9
2.3. Taskforce biodiversiteit	9
2.4. Regionaal groenbeleid	9
2.4.1. Provinciaal groenbeleid	
2.4.2. Hof van Delfland	
2.4.3. Stadsgewest Haaglanden	
2.5 Gemeentelijk beleid	12
2.5.1. Stadsvisie	
2.5.2. Ruimtelijke structuurvisie	
2.5.3. Visie openbare ruimte	
2.5.4. Waterplan	
2.5.5. Duurzaamheidsbeleid	
2.6 Consequenties voor het Delftse groenbeleid	15
3. Visie Groen Delft	17
3.1 Vlakken, lijnen en punten	17
3.1.1. Vlakken	
3.1.2. Lijnen	
3.1.3. Punten	
3.2 Groenperspectieven	22
3.3 Biodiversiteit	23
3.4 Streefbeelden	24
3.5 Bomen	25
3.6 Aanpak	26
3.6.1 Prioriteit en middelen	
3.6.2 Realisatie	

Bijlagen

Bijlage 1. Wet- en regelgeving en bovenliggend beleid

Bijlage 2. Aanpalend gemeentelijk beleid

Bijlage 3. Ruimtelijk perspectief

Bijlage 4. Ecologisch perspectief

Bijlage 5. Sociaal perspectief

Bijlage 6. Fysisch perspectief

Bijlage 7. Economisch perspectief

Bijlage 8. Bomen

Bijlage 9. Communicatie doelgroepen

Nota Groen Delft

Voorwoord

Voor u ligt de nota Groen Delft: de Delftse visie op een natuurlijke en leefbare stad, met een doorkijk naar 2020. De nota schetst de hoofdlijnen van het groenbeleid in Delft vanuit diverse invalshoeken. Het groenbeleid bouwt voort en sluit aan op de Stadvisie (2009), de Ruimtelijke Structuurvisie Delft (2010), de visie Openbare Ruimte (2009), het Ecologieplan (2004-2015), het (ingetrokken) Bomenbeleid en de Bomenverordening (2008) en het Groenbeleid (1991).

Groen is een belangrijke pijler binnen het Delftse ruimtelijk beleid, naast water, wonen, bereikbaarheid en de kenniseconomie. Investeren in groen loont. De omgeving wordt niet alleen mooier, groen heeft ook een positief effect op de gezondheid van de bewoners, wat leidt tot lagere kosten voor zorg en ziekteverzuim. Groen biedt ook ruimte voor beleving en draagt bij aan biodiversiteit. Het beleid, zoals verwoord in deze nota, gaat in op de visuele, ruimtelijke, ecologische, functionele en economische aspecten van (openbaar) groen en van bomen.

De gemeente heeft te maken met bezuinigingen en streeft naar minder regelgeving. Toch ziet het college kansen om Delft te profileren als groene stad, door al het bestaand beleid op het gebied van groen integraal te benaderen en te vereenvoudigen, inspelend op innovatieve ontwikkelingen en klimaatverandering. Deze nota Groen Delft vindt een evenwicht tussen bescherming van groen en het mogelijk maken van ontwikkelingen. Met het juiste groen op de juiste plaats profiteert Delft optimaal van het groen en de natuur in de stad.

Samenvatting en beslispunten

De nota Groen Delft beschrijft de Delftse visie op een groene, natuurlijke en leefbare stad. Samengevat is het doel: Delft investeert in een groen, attractief en duurzaam woon- en leefmilieu waarin flora en fauna kansen krijgen tot volle wasdom te komen en bewoners en bezoekers zich prettig voelen. De doelen zijn vertaald in ambities, zoals het handhaven van het evenwicht tussen groen en rood en het versterken van biodiversiteit in de gemeente. De gemeente heeft haar partners in de stad nodig om deze doelen te bereiken. Dit doet zij onder andere door in coalitieverband te werken aan groen-blauw, zoals bijvoorbeeld in Delft Zuidoost.

Een groen netwerk in de stad is van belang om deze doelen te realiseren. Gestreefd wordt naar een samenhangend netwerk van groene lijnen, vlakken en punten. Dit kan door waar mogelijk barrières op te heffen en verbindingen te realiseren. Daarbij worden bij ruimtelijke ontwikkelingen de diverse groenfuncties en ruimteclaims op integrale en evenwichtige wijze afgewogen.

Deze nota beschrijft een perspectief voor de toekomst. De invulling vindt plaats bij de realisatie van ontwikkelingen in de stad. Daar maakt de gemeente bijvoorbeeld bij de start van projecten afspraken over met ontwikkelende partijen. De gemeente realiseert haar doelen door werk met werk te maken tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Om de verschillende waarden groen te kunnen benoemen en af te wegen, introduceert de nota vijf verschillende perspectieven: ruimtelijk, sociaal, ecologisch, fysisch en economisch.

Een van de punten waarop het beleid is aangepast, is het punt van zelfbinding. Deze nota biedt ruimte voor een integrale afweging van het belang van groen in de stad. Het belang van groen is daarbij zwaarwegend en gelijk aan andere belangen.

Een ander aspect dat is verwerkt is de wens tot deregulering bij kapvergunningen. De nota schetst in hoofdlijnen het beleid waarin het huidige vergunningensysteem wordt omgevormd tot een systeem van vergunningen (voor een beperkt aantal bomen, zoals monumentale bomen), meldingen en bomen waarvoor geen vergunning of melding noodzakelijk is. De bomenverordening wordt hierop aangepast.

Beslispunten:

- De concept nota Groen Delft 2012-2020 en het uitvoeringsprogramma 2012-2020 vaststellen;
- De ambitie onderschrijven dat de gemeente Delft investeert in een groen, attractief en duurzaam woon- en leefmilieu;
- Streven naar een samenhangend netwerk van groene lijnen, vlakken en punten;
- Kansen om binnen projecten dit netwerk te realiseren afwegen op integrale en evenwichtige wijze;
- Om de verschillende waarden van groen tot zijn recht te laten komen vijf perspectieven introduceren (ruimtelijk, sociaal, ecologisch, fysisch en economisch);
- Het systeem van kapvergunningen wijzigen in een systeem met vergunningen, meldingen en vergunningsvrij;
- Voor het bespreken van de concept nota Groen Delft een discussiebijeenkomst organiseren voor belangstellenden.

1. Inleiding

Over de nota Groen

Deze nota Groen Delft verwoordt de visie op de ontwikkeling van de groene ruimte. De nota is de actuele invulling van de ambitie van het college van B&W om het gemeentelijk groenbeleid integraal, samenhangend en geactualiseerd te beschrijven en te formaliseren. Voor het opstellen van deze nota zijn meerdere personen en organisaties structureel of incidenteel geraadpleegd, waaronder het natuur- en milieunetwerk, de bomenwerkgroep Delft, het platform Groen, de projectgroep Groen Blauw (Delft-Zuidoost), het Hoogheemraadschap van Delfland, ontwikkelaars en maatschappelijke organisaties.

1.1 Aanleiding

Groen raamwerk

Delft heeft veel kwaliteiten. Het is een compacte stad met op korte afstand van elkaar een enorme variatie aan voorzieningen, verschillende woon- en werkmilieus, ruimten en gebouwen, oud en nieuw, dynamiek en rust. Delft profileert zichzelf als duurzame en innovatieve kennisstad. Het wil ook een stad zijn waar zowel inwoners, bezoekers en kenniswerkers als bedrijven een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving hebben en waar een bereikbare, groene attractieve recreatieve omgeving wordt ervaren als een kwaliteit van Delft en de regio.

Bomen, parken en bermen dragen bij aan de identiteit, herkenbaarheid en de leefbaarheid van de stad, voor zowel mensen als flora en fauna. Daarnaast draagt het groen bij aan allerlei recreatiemogelijkheden in en om de stad, is het de basis voor sportfaciliteiten en ontmoetings- en speelplekken en vormt het de basis voor de toekomstbestendige stad. Groen heeft ook een belangrijke natuurfunctie: het biedt voedsel en vormt het leefgebied voor planten en dieren. Deze nota verstaat onder het begrip 'groen' alle vormen van natuurlijk en cultureel groen, inclusief de bijbehorende waarden.

Het beleid van de gemeente is in de afgelopen jaren met succes ingezet voor de bescherming, het beheer en de ontwikkeling van groen en de versterking van biodiversiteit. Met de vaststelling van het ecologiebeleid (in 2003) heeft de gemeente het ecologisch belang onderkend en op de agenda gezet. Dat heeft ertoe geleid dat de ecologische structuur en natuurwaarden – naast bomen en boomstructuren – structureel werden meegenomen in de besluitvorming. Gezien de looptijd van het ecologieplan is een update gewenst.

Groene buitenruimte is van onschatbare waarde voor de leefbaarheid van de stad. Bewoners houden van groen. Ze gebruiken het op uiteenlopende manieren en vinden het mooi. Ook voor de natuurwaarde van de stad is voldoende groen onmisbaar. Het maakt dat bewoners zich meer betrokken voelen bij hun wijk. En in wijken waar de gemeente zorgvuldig met de groene buitenruimte omgaat, komt de herstructurering sneller op gang.

Integraal

De gemeente wil haar groenbeleid sterker integreren met, en afstemmen op de verschillende beleidsonderdelen. Tegelijkertijd streeft de gemeente naar een vermindering van de regeldruk. Een integrale aanpak is nodig, want het gemeentelijk beleid is tot nu toe sterk sectoraal opgesteld en kan leiden tot een stapeling van belangen en (vaak onbedoelde) zelfbinding. Het vastgestelde beleid bindt de gemeente aan de keuzes die in het beleid zijn gemaakt waardoor geen afweging binnen een project gemaakt kan worden. De beleidsnota's laten onvoldoende ruimte om bij een bestemmingsplan nog keuzes te maken. Ook leidt het niet automatisch tot een betere ruimtelijke kwaliteit.

In tegenstelling tot eerder sectoraal groenbeleid verbreedt deze nota het groen in de stad naar de waarden van groen vanuit meerdere invalshoeken. De nota Groen Delft bouwt wel voort op het ecologieplan, het groenbeleid en het bomenbeleid, maar zet sterker in op de waarden van groen voor mens, plant en dier. Waarden als beleving, recreatie, natuur en de fysische waarden van groen staan centraal. Ook is de manier waarop de gemeente invulling geeft aan haar beleid veranderd.

Dit betekent voor de planvorming dat de gemeente in een vroegtijdig stadium een zorgvuldige en integrale afweging kan maken hoe de verschillende waarden van groen in relatie tot andere belangen

geborgd kunnen worden. Deregulering binnen het groenbeleid komt met name tot uiting in het versoepelen van de omgevingsvergunning voor kappen en de manier waarop het groen wordt bestemd.

Nieuwe maatschappelijke opgaven en meer eigen verantwoordelijkheid

De maatschappij vraagt meer dan ooit om kwaliteit in plaats van kwantiteit. Variërend van vers voedsel uit de eigen omgeving tot (recreatieve) voorzieningen die aansluiten op de vraag. Burgers, woningcorporaties, bedrijven, zorgverzekeraars en andere maatschappelijke partijen kunnen en willen zelf meer verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving.

De gemeente wil met deze groennota sturen op meer verantwoordelijkheid van andere partijen. Minder sturend, maar meer faciliterend en uitnodigend. Door gezamenlijk inzet te plegen op groen in de stad, zowel voor inrichting als beheer, kunnen we er allemaal veel meer vruchten van plukken. Dat betekent wel een andere opstelling van partijen, een andere rolverdeling, andere samenwerking en een andere wijze van financiering. Waar dat kan, laat de gemeente los en nodigt de samenleving uit om te komen met kansrijke voorstellen. Dat zijn initiatieven en voorstellen van alle partijen die iets willen met een gebied. In andere gebieden heeft de gemeente een rol om initiatieven van de grond te helpen, of ze aan te duwen. Of juist initiatieven op elkaar af te stemmen. Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn de moestuin aan de Telderslaan en de Gillesbuurt, of de inbreng voor tijdelijke groenbestemming bij de Spoorzone.

Veel meer dan nu, en veel vaker dan nu, moet er ruimte komen van initiatieven van de markt en burgers. Instrumenten en financiering moeten daarop inspelen. De gemeente, ondernemers en maatschappelijke organisaties moeten zich opnieuw bezinnen op hun positie en hun rol. De burger staat meer en meer centraal in dit proces. Voor de gemeente betekent dit dat zij in haar groenbeleid meer aansluiting zal zoeken bij de meer organische, natuurlijke manier van werken in en aan de stad door bewoners en gebruikers. Dat betekent keuzes maken en differentiatie benutten binnen wijken, maar wel de randvoorwaarden borgen. Instrumenten en financiering moeten daarop inspelen. Aspecten als zelfbinding en deregulering maken daar onderdeel van uit.

De gemeente is aan de andere kant voortdurend in beweging en staat voor zowel voor een bouw- als voor een groenopgave. Dit leidt tot een permanente afweging van belangen en kwaliteiten. Omdat de opgave zal worden behaald door herontwikkeling en verdichting binnen bestaand stedelijk gebied, staan er af en toe kwaliteiten onder druk, ook groene en blauwe. Het uitgangspunt blijft dat voldoende groen, mits goed ingericht en beheerd, nodig is om de stad leefbaar en gewild te maken. Groen is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke meerwaarde te realiseren: sociaal, fysisch, ruimtelijk, economisch en ecologisch. De opgave: denken vanuit kansen en niet vanuit een optelsom van beperkingen of knelpunten.

Met deze groennota daagt de gemeente alle partijen in de stad uit om samen te werken aan de vergroening van de stad en aan een effectiever en efficiënter groenbeheer. Een goed voorbeeld is de integrale aanpak voor groen en water voor het gebied Delft-Zuidoost. Dat heeft geleid tot een kansenkaart voor het gebied en concrete aanbevelingen, onder meer in relatie tot een klimaatbestendige stad. Er zullen coalities gevormd worden met nieuwe partijen en er zal gewerkt worden aan een betere. Samenwerken, faciliteren en stimuleren van initiatieven is de enige weg naar een duurzame – en betaalbare – groene leefomgeving.

Elke Delftenaar – bewoner, student, ondernemer of kenniswerker – heeft de behoefte aan beweging, rust en ruimte. Bewoners vragen steeds meer aandacht voor groen in en nabij de stad. Het is aan de gemeente, maar ook aan maatschappelijke partners, marktpartijen en bewoners, om iets met die behoefte aan groen te doen vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid.

1.2 Betekenis en doorwerking van de nota Groen Delft

Kerntaak van de gemeente

De gemeente wil op een verantwoorde manier invulling geven aan haar kerntaak groen. Een aantrekkelijke groene ruimte is daarvoor een randvoorwaarde. Om een goed woon- en vestigingsklimaat te creëren zijn voldoende groene gebieden, verbindingen en recreatiemogelijkheden

in en om de stad met een gezonde economische basis nodig. Ook voor het behoud en de versterking van de biodiversiteit.

Bestaande wet- en regelgeving en beleidsplannen zijn de belangrijkste kaders voor het formuleren van (nieuw) groenbeleid. De nota Groen Delft is een paraplu voor al het bestaande en nog te ontwikkelen beleid op het gebied van groen, natuur en oevers, de instrumenten én voor groenbeheer. Het beleid geeft richting aan de ontwikkeling van het groen in de komende jaren en is het afwegingskader voor ontwerp, inrichting, aanleg, beheer en onderhoud van groen in Delft. Deze nota vervangt de bestaande beleidsnota 's op het gebied van groen.

1.3 Doelen en ambities

Doelen

Delft investeert in een groen, attractief en duurzaam woon- en leefmilieu,

- waarin bewoners, ondernemers en bezoekers zich prettig voelen, elkaar kunnen ontmoeten en zichzelf kunnen ontplooiën;
- waarin flora en fauna kansen krijgen om tot volle wasdom te komen;
- waarin groen en water een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie en omgevingskwaliteit;
- waarin alle waarden van groen in de besluitvorming worden meegenomen.

Ambities

De doelen zijn vertaald in een aantal ambities. Deze zijn de leidraad bij het maken van beleidskeuzen voor het groen in Delft. De ambities voor het Delftse groenbeleid zijn:

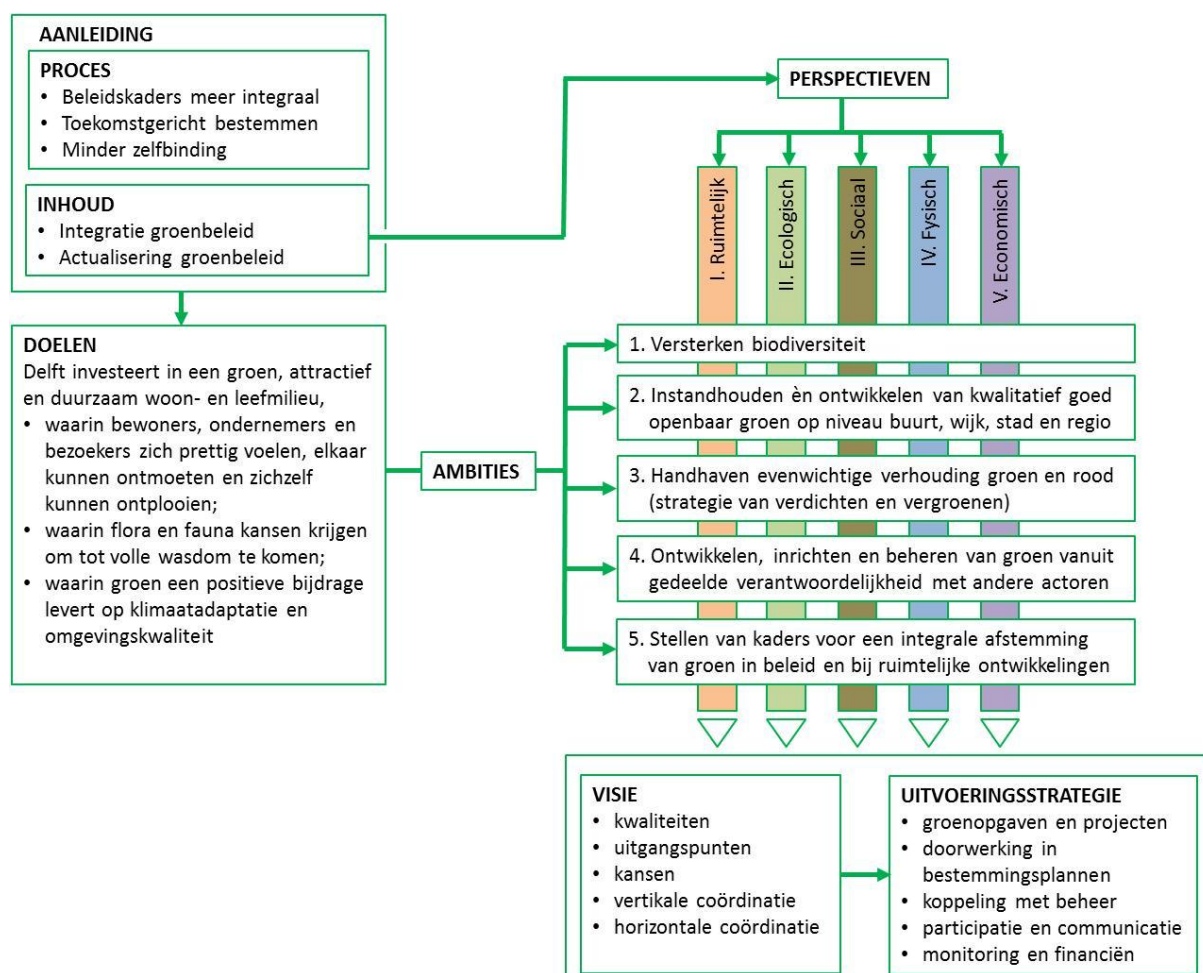
1. Het versterken van de biodiversiteit in de gemeente, zodanig dat een aantal specifieke voor de Delftse natuur waardevolle richtsoorten in aantal kunnen toenemen en als 'vliegwiel' fungeren voor de algemene flora en fauna in Delft.
2. Het in stand houden, verbeteren en ontwikkelen van kwalitatief goed openbaar groen en cultuurhistorische waarden – in de regio, de stad, de wijk en de buurt – waardoor Delft een aantrekkelijke woon- en werkomgeving biedt.
3. Het handhaven van een evenwichtige verhouding tussen enerzijds groen (inclusief bomen en natuurwaarden) en anderzijds bebouwing en verharding, zodanig dat groen rood aanvult in economische, ecologische en fysische waarde en in immateriële belevingswaarde.
4. Het stimuleren, faciliteren, organiseren en/of versterken van de bewustwording, zorg en aandacht voor de inrichting, het beheer, het behoud en de ontwikkeling van ons openbaar groen, vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente en andere partijen, inclusief bewoners.
5. Het stellen van kaders en integrale opgaven voor de inrichting en het beheer van groen, aan de hand waarvan de inbreng van groen bij integrale beleidsafwegingen en ruimtelijke ontwikkelingen in een vroeg stadium van in- en extern overleg van planontwikkeling is geborgd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de ambitie en de doelen van de gemeente voor haar groenbeleid beschreven. Hoofdstuk 2 beschrijft de wet- en regelgeving, het (bovenliggend) beleid en de consequenties hiervan op het gemeentelijk groenbeleid.

In hoofdstuk 3 is de koers aangegeven vanuit structuurbouwstenen en groenperspectieven.

De opbouw van de nota is weergegeven in onderstaand schema.

2. Wet- en regelgeving en (bovenliggend) beleid

Het gemeentelijke groenbeleid staat niet op zichzelf. Het sluit aan op regionaal en provinciaal beleid en voor natuur ook op mondiaal en Europees beleid. Het Delftse groenbeleid heeft verder raakvlakken met natuurwetgeving (biodiversiteit, de Flora- en faunawet en de Boswet), gezondheid en met regionaal beleid. In dit hoofdstuk worden de verschillende wet- en regelgeving en beleid kort aangestipt; in bijlagen 1 en 2 wordt uitgebreider ingegaan op deze aspecten. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een alinea waarin de consequenties van wet- en regelgeving voor het Delftse groenbeleid worden aangegeven.

2.1 Natuurwetgeving

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming en het behoud van plant- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende plant- en diersoorten (ook niet-beschermde diersoorten) en verbodsbepalingen voor handelingen die nadelig zijn voor het voortbestaan van beschermde soorten.

De Boswet regelt de bescherming van bossen en andere houtopstanden, zowel vanuit het oogpunt van economische waarde als natuurschoon. De wet is alleen van toepassing op het gebied buiten de bebouwde kom Boswet; de actuele begrenzing is opgenomen in de Delftse bomenverordening 2012.

2.2 Deltaprogramma water

Het Deltaprogramma staat voor een veilig én aantrekkelijk Nederland, nu maar ook in de toekomst. Het deelprogramma nieuwbouw en herstructurering (DPNH) verkent hoe ruimtelijke maatregelen en fysieke inpassing van groen kunnen bijdragen aan het beperken van de gevolgen van een overstroming, een hevige regenbui, langdurige droogte en extreme hitte. Dit mondt in 2014 uit in een deltabeslissing ruimtelijke adaptatie. Delft is hierin één van de koplopers.

2.3 Taskforce biodiversiteit

De taskforce is in 2009 ingesteld, in opdracht van de Rijksoverheid. Deze opdracht vloeit voort uit het beleidsprogramma biodiversiteit. De taskforce beveelt aan te kiezen voor het tot staan brengen van het biodiversiteitsverlies in 2020. Zij benadrukt de noodzaak van groene groei in combinatie met een vergroening van de economie. Hierin wordt een relatie gelegd met ecosysteemdiensten.

2.4 Regionaal groenbeleid

Delft is omgeven door een groene 'mal' die in de jaren zestig van de vorige eeuw is aangelegd als buffer rond de stad. Door de veranderende behoefte van de recreant wordt in regionaal verband ingezet op een verbetering van de kwaliteit door meer variatie in de inrichting en door voorzieningen toe te voegen voor diverse bevolkingsgroepen: zowel voor jong als oud en zowel voor rustzoekers als actievelingen. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de unieke kernwaarden van verschillende gebieden.

De transitie van monofunctionele recreatiegebieden voor de passieve recreant naar multifunctionele belevenisgebieden voor de actieve recreant is niet een exclusieve taak van de overheid. De overheid geeft richting en biedt tegelijkertijd ruimte aan maatschappelijke en commerciële initiatieven, als deze passen bij het unieke karakter van de gebieden.

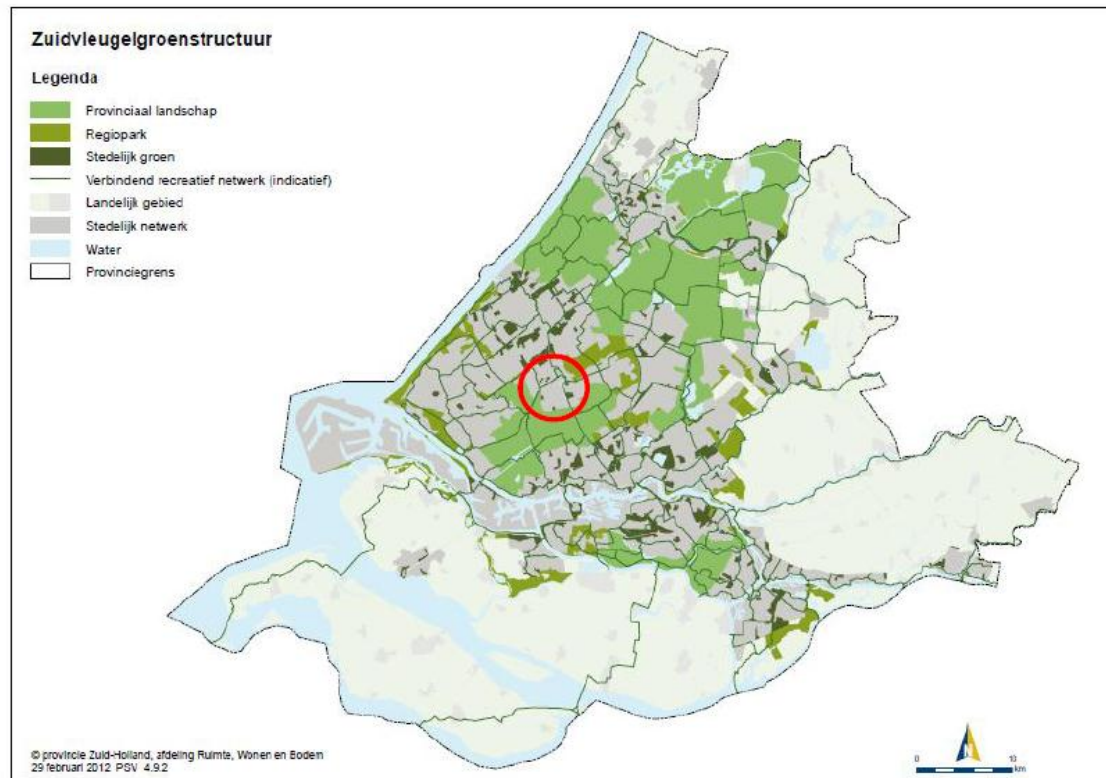
2.4.1 Provinciaal groenbeleid

Provinciale structuurvisie

De provinciale structuurvisie geeft een doorkijk naar 2040 en de visie voor 2020 met bijbehorende uitvoeringsstrategie. Er staat in hoe de provincie samen met partners wil omgaan met de beschikbare ruimte. De provincie wil stad en land beter met elkaar verbinden door uit te gaan van het concept Zuidvleugelgroenstructuur (*zie afbeelding 1*).

Zes waardevolle landschappen in deze groenstructuur – waaronder Midden-Delfland – krijgen de status van provinciaal landschap. Deze status is bedoeld om de gebieden te beschermen én te ontwikkelen als recreatief aantrekkelijke en economisch duurzame landschappen met een inzet op

verbrede landbouw en verbetering van de recreatieve kwaliteit. De provinciale landschappen worden aangevuld met grote natuur- en recreatiegebieden nabij de stad. Deze gebieden krijgen de benaming 'regiopark', zoals het gebied Buytenhout. De groenstructuur wordt ten slotte gecompleteerd door een samenhangend netwerk van groenblauwe verbindingen en de grote eenheden stedelijk groen.

Afbeelding 1. Zuidvleugelgroenstructuur, met Delft in de rode cirkel

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Voor Delft geldt dat de Tweemolentjeskade is opgenomen als PEHS (bijlage 1). In de omgeving van Delft vallen het krekengebied (Delfgauw), de Zuidpolder van Delfgauw en een aantal gebieden binnen Midden-Delfland onder de PEHS. Het gebied Midden-Delfland inclusief Oude Leede is tevens aangemerkt als provinciaal landschap.

2.4.2 Hof van Delfland

De Hof van Delfland is een netwerk van groengebieden en landschappen midden tussen Den Haag, Delft, Zoetermeer en Rotterdam (afbeelding 2). Alle betrokken partijen in het gebied hebben gezamenlijk een ruimtelijke visie en een uitvoeringsprogramma opgesteld. Vanuit deze visie zijn sleutelopgaven benoemd, gericht op:

- economisch vitaal platteland;
- kwaliteit stadsparken, recreatiegebieden, landschap;
- verbindingen stad-land;
- imago versterken.

Deze sleutelopgaven zijn een cluster aan activiteiten en projecten, met soms een lange doorlooptijd, die voortdurend om aandacht vragen van de Hof van de Delflandraad en van de gemeente Delft. Delft is trekker van de sleutelopgaven barrières en schakels als onderdeel van de programma's verbindingen stad-land.

Afbeelding 2. Ruimtelijke structuurvisie Hof van Delfland

Binnen de Hof van Delfland is een onderscheid tussen het kerngebied en regioparken. Het kerngebied bestaat uit het agrarisch en natuur- en recreatiegebied Midden-Delfland en bij Oude Leede, ook aangemerkt als provinciaal landschap. Abtswoudse bos, Ackerdijkse Bos en Kerkpolder maken hier onderdeel van uit. In het recreatieschap Midden-Delfland werkt Delft samen het Rijk, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Vlaardingen, Schiedam, Rotterdam, Maassluis en Midden-Delfland. De Delftse Hout is onderdeel van het regiopark Buytenhout, dat loopt vanaf Delft tot en met de Nieuwe Driemanspolder in Zoetermeer (afbeelding 3). Samen met de gemeenten en beherende organisaties wordt gewerkt aan een park dat meer is dan de afzonderlijke deelgebieden

Afbeelding 3. Regiopark Buytenhout

Regionaal wordt gestreefd naar het verminderen van het aantal recreatieschappen, het beheer van regionaal groen op een andere manier te financieren, de gebieden aantrekkelijker te maken en het verminderen van de bestuurlijke drukte. Deze discussie vindt plaats binnen meerdere bestuurlijke platformen.

De transitie in denken heeft ook betekenis voor het natuur- en recreatiegebieden rond Delft. Voor het gebied Midden-Delfland ligt de nadruk op het open weidegebied. Door programmering worden de recreatieve mogelijkheden de komende jaren versterkt en door beheermaatregelen transformeert het gebied geleidelijk naar het unieke karakter van het veenweidegebied. Voor de Grote Plas in de Delftse Hout ligt de nadruk op intensieve recreatie, met daaromheen extensieve gebieden die meer gericht zijn op natuurbeleving. Hierbij wordt aangehaakt op kansen voor het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid.

2.5 Gemeentelijk beleid

In een dichtbebouwde stad als Delft is en blijft een spanningsveld tussen de verschillende functies. Het is een uitdaging om in een vroeg stadium binnen projecten de strijdigheden te signaleren en een juiste integrale afweging te maken. Het groenbeleid heeft daarom raakvlakken met veel gemeentelijke beleidsvelden en ambities.

Dit groenbeleid wil samenhang brengen in de manier waarop de gemeente via verschillende beleidsvelden en de verdichtingsopgave werkt aan de hele stad. Een aantal beleidsnota's wordt hieronder kort toegelicht. Een uitgebreidere beschrijving is opgenomen in bijlage 2.

2.5.1 Stadsvisie

De Stadsvisie 2030 geeft richting aan de keuzes die in de komende jaren gemaakt worden, gebaseerd op de Delftse kwaliteiten en identiteit. De kerndoelen zijn:

- investeren in een innovatieve stad: een focus op kennis, creativiteit, innovatie en universiteit;
- investeren in een duurzame stad: een focus op water, ruimte, historie, duurzaamheid en onafhankelijkheid;
- investeren in een gastvrije stad: een focus op de Delftenaar, *empowerment* en goed samenwonen.

De strategie duurzame stad staat een meervoudig efficiënt ruimtegebruik voor, waarbij de groene en blauwe randen rond Delft gehandhaafd kunnen worden. Parken, water en natuur in de stad, maar ook het regionale groen om de stad, versterken het woonklimaat. De stadsvisie zet de koers in om meer ruimte te bieden aan burgers en belangenorganisaties om in de uitvoering te participeren. Innovatie en duurzaamheid zijn hierin kernbegrippen.

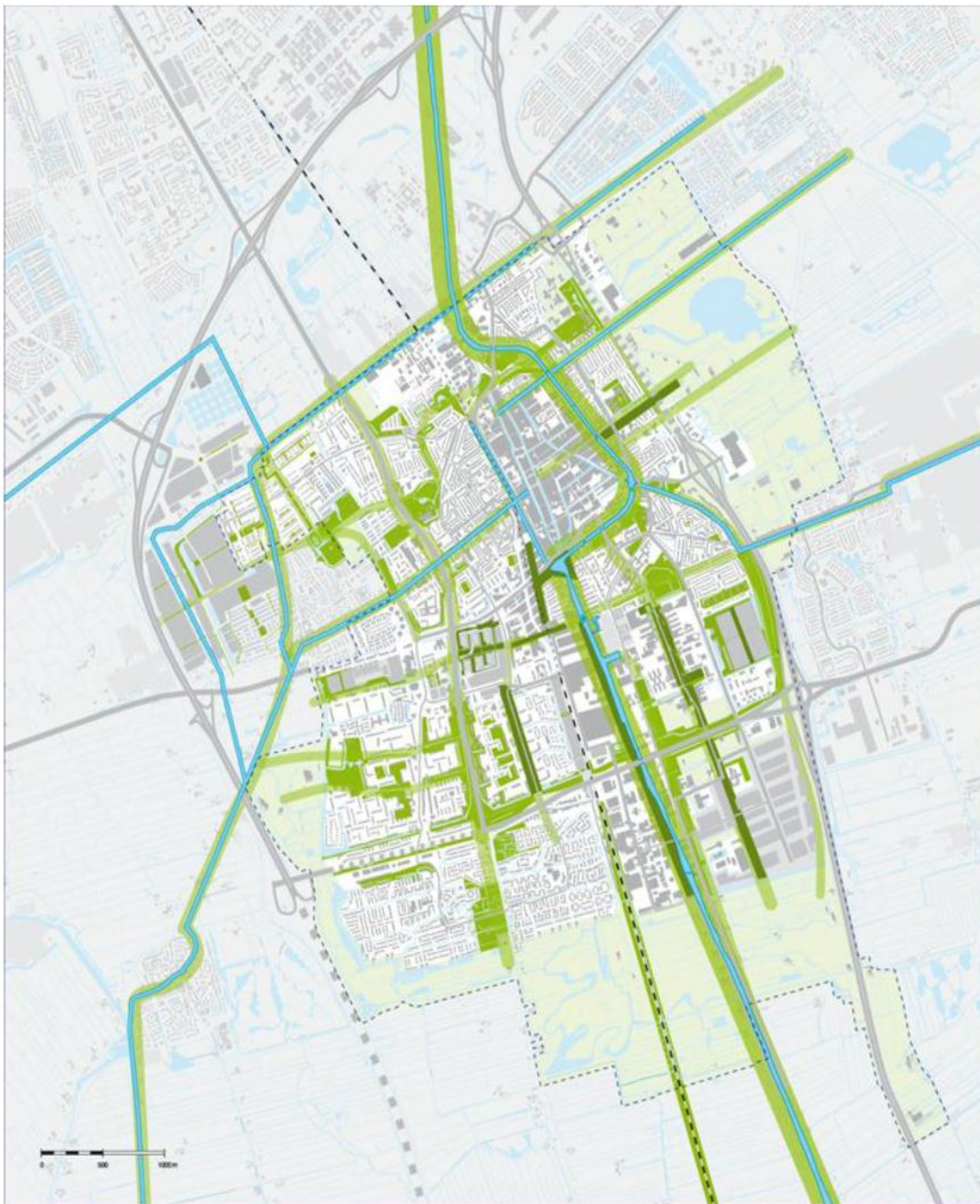
2.5.2. Ruimtelijke Structuurvisie Delft

De Ruimtelijke Structuurvisie (RSVD) geeft de langetermijnvisie op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van Delft tot 2030 met de bijbehorende uitvoeringsstrategie. De visie kiest voor een verbonden dynamische duurzame stad, inclusief de ruimtelijke kwaliteiten van Delft die sturend zijn bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad.

In de RSVD heeft groen een duidelijke en herkenbare plek. Daarbij zijn de volgende kernkwaliteiten benoemd:

- de compacte stedelijke schaal van de stad;
- de dooradering met groen- en waterstructuren;
- het veelkleurige palet aan buurten;
- de lange kris-krasroutes in de stad;
- de veelzijdige knooppuntfunctie;
- de nabijheid van het landelijk gebied.

Als verstedelijkingsstrategie spreekt de structuurvisie over verdichten én vergroenen. Met name in het centraal stedelijk gebied en langs de boulevards liggen kansen om bebouwing en programma te intensiveren. Tegelijk ontstaat elders in de stad ruimte om te vergroenen, zoals langs groenblauwe randen en parken (zie figuur 4 ter illustratie, uit ruimtelijke structuurvisie 2030).

Afbeelding 4. Groenkaart ruimtelijke structuurvisie

Afbeelding 5. De groene contramal uit de ruimtelijke structuurvisie delft 2030

2.5.3 Visie openbare ruimte

De visie openbare ruimte (VORD) is een uitwerking van de Ruimtelijke Structuurvisie Delft en geeft een samenhangende visie op de verschillende sectorale ambities die van invloed zijn op de inrichting van de openbare ruimte. De visie richt zich op het verbeteren van de openbare ruimte voor wat betreft gebruik, ontwerp, inrichting en beheer. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in dragers, vlakken en punten, met als doorlopende drager het continu aanwezige netwerk van groen, blauw en langzaam verkeer routes door de stad.

2.5.4 Waterplan (watervisie)

In het waterplan zijn maatregelen opgenomen om zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het water in Delft op peil te houden. Hieronder vallen maatregelen zoals het inrichten van gebiedseigen watersystemen, het realiseren van waterberging, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de zorg voor (ecologische) kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze maatregelen worden ook weer opgenomen in de nieuw op te stellen watervisie.

2.5.5. Duurzaamheidsbeleid

De gemeente streeft naar een duurzame stad. Hierbij gaat het om het beperken van de CO₂-uitstoot (energiebeleid) en om het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit door schone lucht (mobiliteit, luchtbeleid), beperking geluidsoverlast (geluidbeleid), en groen, ecologie en landschap. Voor het groenbeleid betekent dit dat voortgebouwd wordt aan een kwalitatief hoogwaardige samenhangende groenstructuur waaraan de natuur zelf biodiversiteit kan toevoegen. Voor het groenbeleid wordt rekening gehouden met de 3 P's: *people* (mensen), *planet* (milieu) en *profit* (opbrengst).

2.6 Consequenties voor het Delftse groenbeleid

Het in dit hoofdstuk beschreven beleid, wet- en regelgeving heeft vanzelfsprekend consequenties voor het groenbeleid van de gemeente Delft. In feite wordt hiermee het speelveld bepaald voor het gemeentelijke groenbeleid. De Flora- en faunawet heeft een sterke invloed op het speelveld van de gemeente voorzover het beschermde soorten betreft. Deze beperking ligt zowel op het ruimtelijk vlak als op beheer en onderhoud van groen. Het bovenliggend groenbeleid ligt in dezelfde lijn als het gemeentelijk groenbeleid en beide versterken elkaar.

Het speelveld wordt in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt. Het omvat in grote lijnen:

- toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden in het kader van beheer en onderhoud aan wettelijke kaders, de daaraan gekoppelde randvoorwaarden en de invoering van de wetgeving binnen gemeentelijke processen;
- verstedelijkingsstrategie van verdichten en vergroenen van de ruimtelijke structuur op de juiste wijze invullen;
- leveren van actieve bijdrage aan de ontwikkeling van Buytenhout en recreatiegebied Midden-Delfland, inclusief projecten als benoemd binnen regionale kaders. Hieronder valt onder meer het versterken van de stad-land-relaties en de daaraan gekoppelde ontwikkeling van poort Delft-Zuid en de deelname in het recreatieschap;
- coördineren van de sleutelopgave barrière en schakels binnen de regio, waarvoor Delft bestuurlijk trekker is;
- vooruitlopen op de Metropoolregio en daarmee bijdragen aan het stroomlijnen van bestuurlijke drukte en de beheeropgaven voor buitenstedelijk groen;
- groenopgaven koppelen aan ecosysteemdiensten, zoals doelstellingen voor ecologische waterkwaliteit en milieu (onder meer fijnstof en klimaatopgaven).

Rode draad hierin zijn de 3 P's:

People: Het groenbeleid richt zich primair op het welzijn van mensen. Bewoners en organisaties worden daarom betrokken bij de uitvoering van het groenbeleid door participatie in beleid en uitvoering.

Planet: het realiseren van een hoge kwaliteit van het leefmilieu door het ecologisch optimaal laten functioneren van de groene en waterstructuren.

Profit: het verzilveren van de hoge kwaliteit aan groen en water. Zowel vanuit kosten-batenanalyse als via compensatie.

De nota Groen Delft haakt voor de realisering van enkele groene opgaven in op de aanpak van de onderstaande projecten die opgenomen zijn in de RSVD.

1. Stad aan de Schie (prioriteit)

De ambitie voor Stad aan de Schie is het toegankelijk en beleefbaar maken van de Schie voor de hele stad. De stad kan veel meer profiteren van de ruimtelijke kwaliteiten van de ligging aan het water. Tevens is het water een sterke verbinding tussen de stad en het buitengebied.

2. Een verbindend centraal stedelijk gebied

In het geografische midden van de stad komen de volgende ontwikkelingen bij elkaar: Spoorzone - Poptahof - In de Hoven. De ambitie is om de 'boulevards' tussen de binnenstad, Spoorzone en In de Hoven uitnodigend groen in te richten en barrières weg te nemen. Zo zullen deze gebieden en het centrum gevoelsmatig dichterbij elkaar komen te liggen.

3. Delft, stad in het groen

De groengordel om de stad is de verbindende schakel tussen het landelijk gebied en de 'groene vingers' van de stad. Groene vingers zijn de groen- en waterstructuren die vanuit de omgeving de stad binnendringen. Een belangrijke ambitie, die ook genoemd staat in de gebiedsvisie Delftse Hout is het verbeteren van de continuïteit van de groene vingers.

Voor de Delftse Hout is de ambitie tweeledig: de verbinding met de binnenstad verbeteren door de aanleg van groene assen én de gebruikswaarde, belevingswaarde en duurzaamheid van het gebied verbeteren.

4. Provincialeweg en Kruithuisweg: kansen voor de stad

Bij deze wegen is de ambitie om barrières en hinder om te zetten in kansen voor bebouwing en groen langs of over infrastructuur.

Hoofdstuk 3. Visie Groen Delft

De Ruimtelijke Structuurvisie Delft 2030 is gericht op het versterken van de groene kwaliteiten, vanuit de principes dooradering met groen- en waterstructuren, de lange kris-krasroutes door de stad en de nabijheid van het landelijk gebied. Dit zijn de groene structuurbouwstenen van de stadsplattegrond.

In essentie bestaat de stadsplattegrond uit vlakken, lijnen en punten:

- *vlakken*, zoals een wijk, woonbuurt, een bedrijventerrein, een park of een stadscentrum;
- *lijnen*, zoals lanen, spoorwegen, kanalen, vaarten en singels;
- *punten*, zoals bijzondere gebouwen, verkeersknooppunten, pleinen en solitaire bomen.

Deze nota maakt gebruik van deze begrippen, om de relatie tussen de ruimtelijke opbouw van Delft en groene opgaven duidelijk te kunnen beschrijven.

3.1 Vlakken, lijnen en punten

De vlakken, lijnen en punten zijn de structuurbouwstenen van de stadsplattegrond. De onderlinge samenhang en ruimtelijke verschijningsvorm van deze bouwstenen zorgen voor identiteit en herkenbaarheid. Verschillende ruimtelijke beleidsplannen hanteren deze indeling, zoals de Visie en het Handboek Openbare Ruimte, het Ecologieplan (als één van de voorlopers van de nota Groen Delft) en de Ruimtelijke Structuurvisie.

De vlakken (gebieden, stads- en wijkparken en stadsrandparken, plassen en grote vijvers) hebben een belangrijke sociale en ecologische betekenis voor de stedeling en voor plant- en diersoorten. Daarbij zijn zij van essentieel belang voor een toekomstbestendige stad. Het meest kenmerkend zijn de parken in Delft met elk een eigen karakter, van landschapspark, polderpark tot cultuur historisch groen en elk met uiteenlopende mogelijkheden voor ontwikkeling van groen.

De lijnen zijn schakels tussen de vlakken en vormen een fijnmazig netwerk door de stad. Hierdoor zijn de vlakken (groene gebieden) op een veilige en aantrekkelijke manier bereikbaar voor mensen en dieren en kan er uitwisseling plaatsvinden tussen populaties.

De groene 'punten' in de stad zijn vaak plekken en objecten die bijdragen aan de identiteit van en de herkenning in de stad (*landmarks*), zoals het Prinsenhof, het groene dak van de TU-bibliotheek of een monumentale boom aan de singel. Deze punten leveren een positieve waarde aan de verblijfskwaliteit en het microklimaat van de plek.

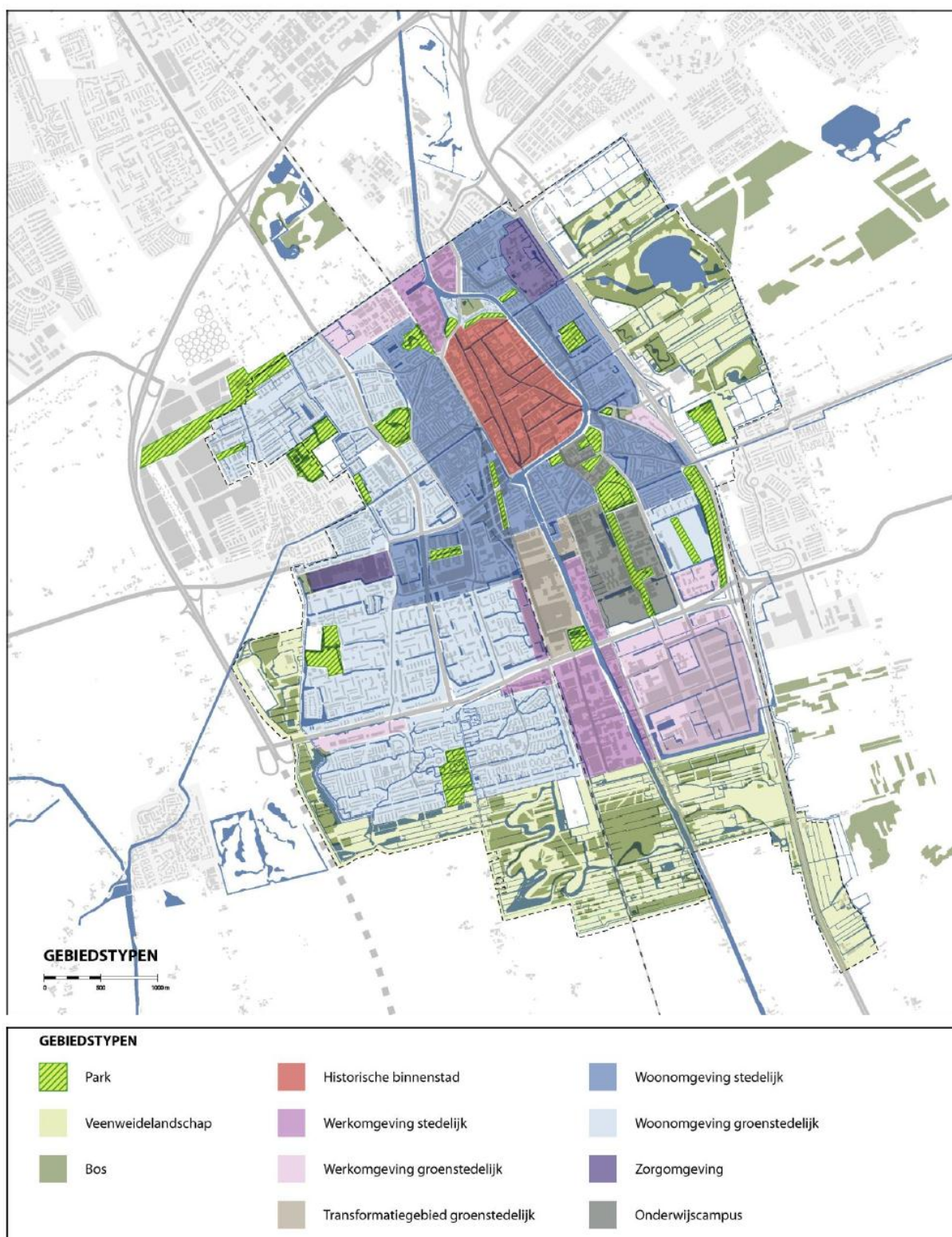
Voor de groenstructuur van de stad is het van belang dat er een samenhangend, verbonden en fijnmazig netwerk ontstaat van groene vlakken, lijnen en punten. De kwaliteit van het netwerk is bepalend voor het realiseren van de doelstellingen.

Volgende paragrafen gaan nader in op de vlakken, lijnen en punten en hoe deze worden ingezet binnen het groenbeleid.

3.1.1 Vlakken

Vanuit de benadering in vlakken geldt dat de belevingswaarde van het groen in de stad sterk verschilt per schaalniveau (stad, wijk, buurt). Om hier vanuit het groen richting aan te geven, zijn gebiedstypen gedefinieerd, die gebaseerd zijn op de stedenbouwkundige wordingsgeschiedenis van Delft.

De schoksgewijze groei van de stad heeft geleid tot duidelijk verschillende stadsdelen, elk met hun eigen sfeer en ruimtelijke structuur waaraan streefbeelden gekoppeld kunnen worden. De gebiedskarakterisering voor groen is gekoppeld aan zowel belevingswaarden (sociaal) als natuurwaarden (ecologie).

Afbeelding 6. Gebiedstypen

De *historische binnenstad* ontleent haar waarde aan culturele, historische en toeristische kwaliteiten. De openbare ruimte is veelal stenig en intiem en dient als decor voor ontmoetingen, vertier, winkelen en flaneren. Het groen is een waardige aanvulling op het binnenstedelijk decor, gekenmerkt door de grachten met bomenrijen, pleinen en geveltuinen. Achter de woningen bieden hofjes en binnentuinen (met name private zij- en achtertuinen) oases van rust, net als singels. Kenmerkend voor de binnenstad zijn soorten die afhankelijk zijn van een stenige omgeving, zoals muurplanten op oude muren en grachten, vleermuizen en gierzwaluwen.

Het gebiedstype *woonomgeving stedelijk* bestaat uit de vooroorlogse historische schil (met buurten als Wippolder, Westerkwartier en Indische Buurt) en het 'nieuw stedelijk wonen' (Poptahof, Delftzicht). Kenmerkend zijn het mozaïek van buurtjes met een eigen karakter en een hoge bevolkings- en bebouwingsdichtheid. De groene uitstraling is door het parkeren voornamelijk geënt op de (gevel)tuinen van bewoners. In en op het trottoir staan klimplanten om de straten op te fleuren. In de hoofdstraten staan bomen, maar er is geen sprake van een doorgaande laanbeplanting. Aan de rand van de schil liggen grotere groene plekken en parken, die een belangrijke ontmoetings-

en recreatiefunctie hebben voor de omwonenden. In deze woonomgeving komen met name vogels, kleine zoogdieren (egels, vleermuizen) en insecten (vlinders) voor.

Groenstedelijk wonen wordt gekenmerkt door de park- en tuinstad. Kenmerkend is de groene woonomgeving, in de vorm van collectieve hoven en tuinen (Voorhof, Buitenhof) of in de vorm van privétuinen en groene watergangen (Tanthof, Ecodus, Hoornse Hof). In de recentere uitbreidingen (vanaf de jaren '70) is de landschappelijke ondergrond als basis gebruikt, wat onder meer tot uiting komt in de groenstructuur in Tanthof, gebaseerd op het onderliggende krekensysteem en de op de agrarische slotenpatroon gebaseerde verkaveling van Harnaschpolder. De buurten liggen nabij de groene gordel en de grote parken aan de rand van Delft. De relatie en de verbindingen tussen de woonbuurten en het groen in en om de wijk is echter niet optimaal door de barrières van infrastructuur. Met name in Voorhof en Buitenhof komt veel 'kijkgroen' voor, terwijl er meer behoefte is aan 'gebruiksgroen'. Dit geldt voor zowel het openbaar groen dat in beheer is van de gemeente als het collectief groen dat in beheer is bij de corporaties. In het gebiedstype komt een grote verscheidenheid voor aan soorten flora (zoals orchideeën), kleine

zoogdieren (egel, wezel), amfibieën (kleine watersalamander, kikkers en padden), vissen (kleine modderkruiper), vogels en insecten.

Werkomgeving stedelijk omvat de werkgebieden met kantorenlocaties en bedrijventerreinen (Schie-oeveren). De inrichting van de bedrijventerreinen is puur functioneel, waardoor er weinig ruimte is voor groen. Het openbaar groen beperkt zich tot de bomenrijen en bermen langs de (hoofd)infrastructuur. Dit gebiedstype maakt een transformatie door naar meer representatief, gericht op verblijf en ontmoeting. De behoefte aan verblijven in openbaar gebied neemt toe, mede door klimaatveranderingen en hittestress, waarbij een afstemming met groen in het algemeen, de groenstructuren en ecologische zones en op de routes tussen de stad en het buitengebied van groot belang zijn.

Werkomgeving groenstedelijk en de onderwijscampus bestaat voor een groot deel uit onder andere de TU-campus en het te ontwikkelen hoogwaardige en kennisintensieve bedrijventerrein Technopolis. De openbare ruimte hier is steeds meer ingericht voor verblijven en ontmoeten. De groene ruimte heeft een belangrijke representatieve functie voor bedrijven en faculteiten, maar daarnaast zijn deze gebieden ook van belang voor het ecologisch netwerk. Deze gebieden worden gekenmerkt door flexibiliteit van de openbare ruimte. Kenmerkend voor dit gebied zijn flora, insecten, vogels en zoogdieren.

Buitenstedelijk groen bestaat uit de natuur- en recreatiegebieden rond Delft. Zij maken onderdeel uit van het regionaal groen en worden gekenmerkt door vele natuurdoeltypen en bijbehorende doelsoorten.

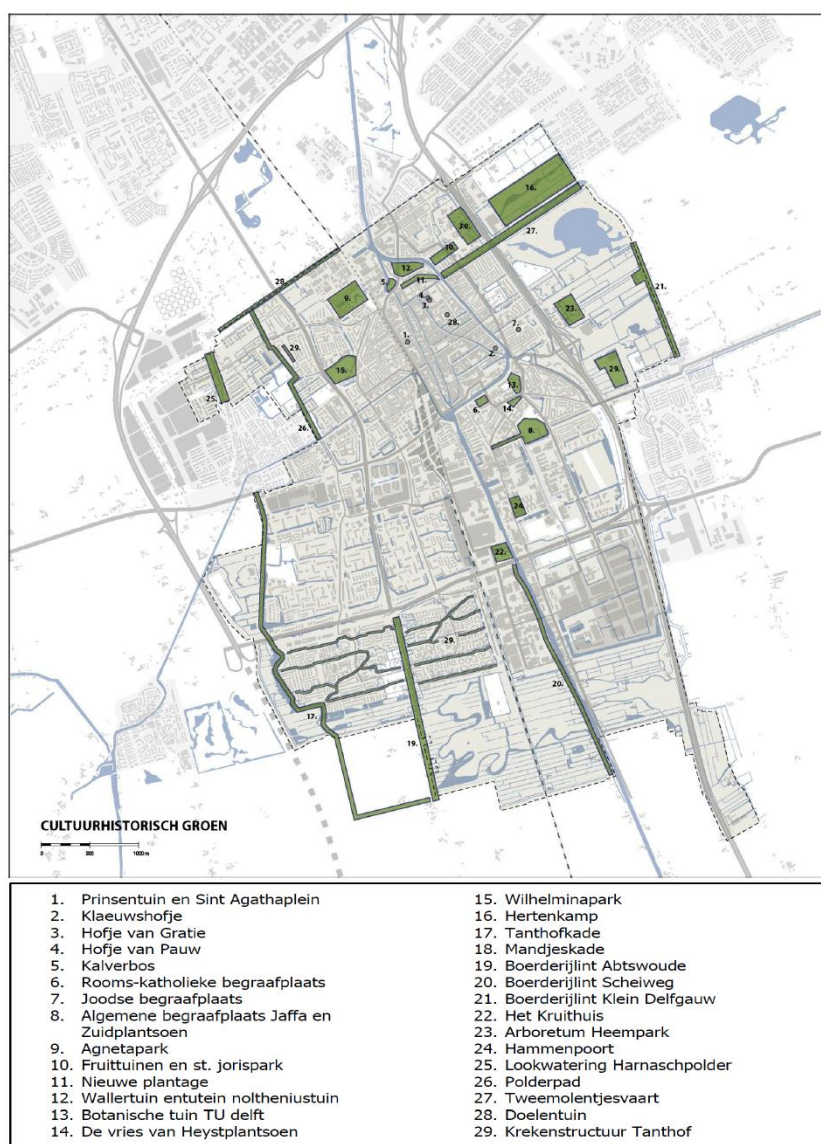

Groene vlakken

Groene vlakken zijn de grotere groene eenheden, zoals parken, parkstroken en sportparken binnen of aan de randen van de gebiedstypen. Zij hebben een speciale functie of karakteristieke uitstraling. De parken zijn kenmerkend voor de wordingsgeschiedenis van Delft en hebben gedeeltelijk een cultuurhistorische betekenis voor de stad. De historisch waardevolle gebieden zijn grotendeels voor de oorlog aangelegd en voor een deel aangewezen als rijksmonument of beschermd stadsgezicht, inclusief bijbehorende groenvoorzieningen. Belangrijke gebieden zijn de begraafplaatsen, parken en hofjes in de binnenstad, maar ook parken die zijn aangelegd voor werkgelegenheidsprojecten (zoals de Hertenkamp en het Agnetapark) of als *refugium* (plaats die bescherming of onderkomen biedt) voor inheemse beplanting (Arboretum-Heempark) en cultuurhistorische landschapselementen als erfbeplanting, geriefhout, knotwilgen (afbeelding 7).

De later aangelegde parken worden gekenmerkt door hun natuurlijk karakter (parkje Buitenhof) of door hun langgerekte vorm (Mekelpark of het te ontwikkelen park bij de Spoorzone).

Een groot aantal van de waardevolle gebieden is opgenomen in de beleidsregel Cultuurhistorisch waardevolle groengebieden 2012, die als paraplu boven de bestemmingsplannen komt te hangen. Ruimtelijke ingrepen (inclusief groenvoorzieningen) binnen een beschermd stadsgesicht moeten ter advisering worden aangeboden aan de commissie voor welstand en monumenten.

Afbeelding 7. Cultuurhistorisch groen

3.1.2 Lijnen

De lijnen zijn de verbindingen tussen de vlakken. Lijnen bestaan uit onder meer bermen, laanbeplanting, bomenbeplanting in woonstraten, watergangen en oevers of aaneengesloten tuinen. Er zijn drie niveaus van lijnen te onderscheiden.

Op stadsniveau verbinden de lijnen de grotere vlakken in de stad met elkaar en het buitengebied (landelijke en/of provinciale structuren). Verbreken van deze lijnen verarmt het functioneren van het systeem, versterking komt het hele systeem ten goede.

Op wijkniveau zijn de lijnen de essentiële vertakkingen en zijn er mogelijkheden voor verdere vertakkingen. Verbreking verarmt de ecologie op wijkniveau en zal delen isoleren, maar beschadigt niet het hoofdnetnetwerk.

Op buurt- en straatniveau betekenen de lijnen de groene dooradering tot aan de achterdeur. Deze lijnen zijn een dynamisch systeem waarin aftakkingen in zekere mate kunnen komen en gaan zonder dat dit effect heeft op een groter gebied dan de aftakking zelf.

In Delft zijn veel lijnen gekoppeld aan de (hoofd)infrastructuur, bijvoorbeeld de Voorhofdreef en de Schoemakerstraat. Enerzijds omdat infrastructuur continue lijnen vormt door de stad en anderzijds omdat er langs de hoofdinfrastructuur zones liggen die vanwege milieuhinder niet bebouwd mogen worden.

Op veel plaatsen zijn de lijnen – zoals opgenomen in de Ruimtelijke Structuurvisie en de ecologische structuur – onderbroken. Om de lijnen en met name de ecologische structuren en het recreatief netwerk (fiets-, wandel- en/of vaarroutes) op stad- en wijkniveau te versterken, streeft de gemeente naar een kwalitatieve verbetering en naar het opheffen of verzachten van barrières. Voor de kwalitatieve verbetering is het uitgangspunt dat functie en beheer op elkaar worden afgestemd.

Oude lijnen zijn onder andere de linten Tanthofkade en de Mandjeskade, die zijn aangelegd om Delft te beschermen tegen oprukkend water, en de oude linten als de Tweemolentjeskade, Bieslandsekade en Polderpad (zie beleidsregel Cultuurhistorisch waardevolle groengebieden 2012).

3.1.3 Punten

In het geheel van vlakken en lijnen zijn punten aanwezig waar de ruimtelijke opbouw en/of het functioneren van de ruimte sterk afwijkt van de omgeving. Punten kunnen bijvoorbeeld een plein of een beeldbepalende boom zijn, maar ook een element als een groen dak, gevelbegroeiing, insectentoren of vijver.

3.2 Groenperspectieven

Het raamwerk bestaat uit structuurbouwstenen, zoals beschreven in de vorige paragraaf. De afweging van de waarden van groen bij de invulling van deze structuurbouwstenen vindt plaats langs onderstaande groenperspectieven.

Om invulling te geven aan de doelstelling en ambities voor groen in relatie tot het versterken van de vlakken, lijnen en punten wordt groen benaderd vanuit vijf verschillende perspectieven. Deze perspectieven dragen bij aan de ontwikkeling van zowel stedelijk als buitenstedelijk groen en worden als instrument ingezet om alle waarden van groen in projecten, plannen en beheer tot hun recht te laten komen. In hoofdstuk 4 worden de perspectieven vertaald in concrete doelen en opgaven. De uitwerking van de afzonderlijke perspectieven is opgenomen in bijlagen 3 tot en met 7.

I Groen Delft in ruimtelijk perspectief

Karakterisering van de stad, cultuurhistorische waarden

Delft bouwt al jaren aan een compacte, veelzijdige stad waarin verleden en toekomst elkaar ontmoeten. Door zorgvuldig, slim en duurzaam om te gaan met de ruimte in de stad, is het mogelijk om te blijven groeien om de positie van Delft in de Randstad verder te versterken. De gemeente kiest voor een duurzame toekomst, in een evenwichtige verhouding met verdichten en vergroenen.

II Groen Delft in sociaal perspectief

Recreatie, cultuur, educatie, esthetiek, participatie, maatschappelijk draagvlak, educatie

Beleven, ontmoeten, ontspannen en bewegen in groen dragen bij aan een sterke samenleving en sociale cohesie. De gemeente kiest ervoor om groen mede vanuit het sociale perspectief op de kaart te zetten, om de beleving, betrokkenheid en zelfwerkzaamheid in het groen te vergroten. Het motto daarbij is: de openbare ruimte is een instrument in het sociale domein. Plekken met hoge sociaal-maatschappelijke, educatieve waarden zijn bijvoorbeeld de parken en wijkparken, het natuur- en milieucentrum De Papaver, volkstuincomplexen en buurtmoestuinen, Arboretum-Heempark, de botanische tuin TU Delft, de kindertuinen en de recreatiegebieden in en om de stad.

III Groen Delft in ecologisch perspectief

Bomen, biodiversiteit, vlakken en lijnen, duurzaamheid, maatschappelijk draagvlak, educatie

De natuurwaarde van groen wordt bepaald door de soortenrijkdom (biodiversiteit), de aanwezigheid van biotopen en de omvang van planten- en diersoorten. Voor het ecologisch netwerk in de stad is het van belang dat kwalitatief goede groene vlakken (gebieden en plekken) met elkaar in verbinding staan via lijnen (bermen, oevers, bomen) om uitwisseling mogelijk te maken tussen populaties en verspreiding van soorten. Daarnaast zijn specifieke punten als een gebouw of boom, bepalend voor het voorkomen van soorten. In de stad zijn veel potentieel geschikte leefmilieus voor planten en dieren. Als het gaat om groen in ecologisch perspectief gaat het ook expliciet om natuurwaarden, bomen en oevers in samenhang met stedelijke wateren. De gemeente kiest voor het behoud en kwalitatief versterken van de biodiversiteit in de stad en het versterken van het ecologisch netwerk.

IV Groen Delft in fysisch perspectief

Luchtkwaliteit, waterhuishouding, windkanalen, geluidswering, klimaatadaptatie, energie

Delft heeft te maken met het veranderende klimaat. De gemeente kiest er voor om groen in de stad in te zetten voor een prettig microklimaat. Vooral de groenvoorzieningen – zoals parken en groene verbindingen – hebben een positieve invloed op de temperatuur en de luchtvochtigheid in de stad. Groene daken, gevelbegroeiing en een fijnmazige groenstructuur dragen bij aan de leefbaarheid in buurt, wijk en stad en dragen bij aan een klimaatbestendige stad. Bomen zorgen daarnaast op warme dagen voor schaduw, maar houden bovendien fijnstof vast voor de verbetering van de luchtkwaliteit.

V Groen Delft in economisch perspectief

Ecosysteemdiensten, gezondheid, veiligheid, gunstig vestigingsklimaat, baten

Groen Delft is gebaseerd op economische kansen: de baten van groen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat een woning met uitzicht op groen al snel 8% in waarde stijgt. Dit kan oplopen tot 14% als zowel groen bij de woning en regionaal groen aanwezig zijn. Groen is geen drempel voor welvaart. Integendeel: groen verrijkt. Slim samenwerken met de natuur verrijkt leefomgeving, vestigingsklimaat, gezondheid en klimaat, maar het biedt ook economisch perspectief. De gemeente zet instrumenten in om de baten van groen inzichtelijk te maken.

Ter illustratie voor de afweging: een vlak kan een wijk of buurt zijn (geredeneerd vanuit een ruimtelijk perspectief), maar ook een park of natuurgebied (ecologisch perspectief), een ontmoetingsplek (sociaal perspectief), een waterbergingsgebied (fysisch perspectief) of een woonwijk of groene campus (economisch perspectief). Vanuit de verschillende perspectieven wordt dus op een andere manier tegen vlakken, lijnen en punt aangekeken. Per gebied wordt tussen de perspectieven prioriteiten gesteld. Dit wordt verder beschreven in paragraaf 3.4, waarin de streefbeelden zijn uitgewerkt.

3.3 Biodiversiteit

Voor de bescherming van soorten is het groen-blauwe netwerk in de stad van groot belang, in combinatie met de aanwezigheid van geschikte biotopen en ecologisch beheer. Vele soortgroepen zijn gekoppeld aan de ecologische structuur. Dit komt tot uitdrukking in een verscheidenheid aan planten en dieren. Het netwerk is de kraamkamer en het overlevingsgebied van (niet) beschermde en bedreigde soorten die elders in de stad onder druk staan door stedelijke ontwikkeling. Iedere

soort(groep) stelt vervolgens eisen aan de lijnen tussen de verschillende vlakken. Biodiversiteit gaat verder dan enkel het aantal soorten planten en dieren. Biodiversiteit gaat over het ecosysteem. Zo is het belangrijk dat we bijvoorbeeld niet alleen maar koolmezen hebben, maar ook mussen, niet alleen maar gras, maar ook zand. Variatie is belangrijk voor het evenwicht in de natuur: omdat er verschillende soorten zijn, blijft de natuur in evenwicht. Het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit is dan ook niet alleen een kwestie van beschaving, maar ook eigenbelang. En investeren in biodiversiteit zet aan tot innovatie en creativiteit: het voegt kwaliteit tot aan onze plannen en aan het uiteindelijke resultaat.

Om de economische baten van biodiversiteit en de kosten van het verlies in beeld te brengen en te analyseren hoe die waarde beter in het economisch systeem benut kan worden, is een studie uitgevoerd. Aan deze studie – *The economics of ecosystems and biodiversity* – heeft Delft meegedaan met een pilot. De belangrijkste conclusie van de studie is dat er een duidelijker beeld nodig is hoe onze economie en specifieke economische activiteiten afhankelijk zijn van de biodiversiteit. Deze waarden zullen een betere plaats moeten krijgen in de afweging, beleidsvoorstellen en investeringsbeslissingen, onder andere door het opstellen van maatschappelijke kosten-batenanalyses.

3.4 Streefbeeld

Bij de in figuur 6 gehanteerde gebiedstypen horen groen kwaliteiten. Die zijn gebaseerd op de (ruimtelijke) kenmerken van gebieden en de mogelijkheden om in deze gebieden aandacht te besteden aan de maatschappelijke vraagstukken gezondheid, veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. De tabel geeft een korte, schematische beschrijving van de gebiedstypen en een streefbeeld voor de toekomst. Binnen een bepaald gebiedstype zoals bijvoorbeeld woonomgeving stedelijk kunnen afzonderlijke gebieden (bijvoorbeeld de wijken) sterk verschillen, waardoor voor de advisering over de groene kwaliteit in een bepaald project of gebied altijd maatwerk nodig is.

Gebiedstype	Gebieden	Karakterisering	Accenten
Historische binnenstad	Binnenstad	Monumentale panden vormen samen collectieve grachtenwanden. Openbare ruimte is stenig en intiem. Groen in binnentuinen, hofjes, muurplanten en bomen langs grachten/singel en op pleinen.	Fysisch (hittestress, klimaatopgave), Sociaal (geveltuinen, boomspiegels) Ecologisch (nestvoorzieningen)
Woonomgeving stedelijk	Vooroorlogse schil rondom de binnenstad met enkele nieuwere inbreidingen	Gesloten bouwblokken. Hoge bebouwingsdichtheid. Veelal geen voortuinen; parkeren domineert straatbeeld. Kleine plantsoenen, speelplekken en geveltuinen vormen het groen.	Fysisch (klimaatopgaven, hittestress) Sociaal (groene plekken, geveltuinen) Ecologisch (biodiversiteit)
Woonomgeving groenstedelijk	Naoorlogse woonwijken aan westzijde stad	Ruim opgezet met veel groen. Ensembles van hoog-, middelhoog- en laagbouw. Functiescheiding (wonen, werken, recreëren).	Ecologisch (fijnmazig netwerk) Sociaal (zelfbeheer) Economisch (waarde woningen)
Werkomgeving stedelijk	Schieoevers Zuid, DSM Oost/ Vrijenbanselaan	Traditionele, gemengde bedrijventerreinen. Efficiënt verkaveld, gericht op auto-bereikbaarheid. Weinig groen: bomenlanen langs hoofdwegen.	Fysisch (hittestress, klimaatopgave, luchtkwaliteit) Economisch (groene groei)
Werkomgeving groenstedelijk	Technopolis, DSM West, Delftechpark	Moderne bedrijventerreinen, gericht op R&D/ Delft kennisstad Representatief groen, incl. water als wezenlijk onderdeel van de openbare ruimte.	Ecologisch (biodiversiteit) Fysisch (klimaatopgaven) Economisch (innovatief/groene groei)

Gebiedstype	Gebieden	Karakterisering	Accenten
Transformatiegebied groenstedelijk	Schieoevers Noord	Vooralsnog een grootschalig werkgebied met pdv, industrie. Transformatie wordt ingezet naar gemengd stedelijk gebied (stad aan de Schie). Kwaliteit verhogen door vergroenen. Kruithuis is cultuurhistorische en groene parel.	Sociaal en Ecologisch (vergroenen) Economisch (waarde woningen) Fysisch (klimaatopgave)
Onderwijs-campus	TU-wijk	Solitaire onderwijsgebouwen van TU en hogescholen. Auto-ontsluiting via de randen. Het middengebied vormt een groen verblijfsgebied.	Ecologisch (biodiversiteit) Fysisch (klimaatopgave) Sociaal (ontmoeting) Economisch (groene groei)
Zorgomgeving	St. Joris, Reinier de Graaf Gasthuis	St. Joris (GGZ Delfland) is een extensieve zorginstelling met een parkachtige opzet van laagbouw in het groen. RdGG is een grootschalig, intensief gebouwcomplex met groene binnentuinen.	Sociaal en Economisch (Healing environment)
Buitenstedelijk groen	Delftse Hout, Recreatiegebied Midden-Delfland: Kerkpolder, Abtswoudse en Ackerdijkse Bos	Afwisselend landschap van open veenweidegebied, recreatief bos, polders en natte natuurgebieden.	Sociaal en Ecologisch (biodiversiteit, stad en land relatie) Economisch (ecosysteemdiensten) Fysisch (waterberging)

3.5 Bomen

Bomen zijn als dragers van de stad van groot belang voor de structuurbouwstenen en de perspectieven. Voor versterking en behoud van een goed kwalitatief bomenbestand streeft de gemeente naar:

- het versterken van een samenhangende bomenstructuur voor de stad, gebaseerd op cultuurhistorische waarden, ruimtelijke en ecologische uitgangspunten en milieuaspecten, waaronder duurzaamheid;
- het uitwerken van de boomstructuur op stedelijk niveau (parken, lanen) en op wijkniveau (pleinen, plekken, straten);
- het aanvullen van ontbrekende schakels in de (hoofd)bomenstructuur om te komen tot een groen raamwerk voor de stad. Aanleiding is het versterken van de structuur van de stad door bomenrijen (lijnen), het markeren van specifieke plekken (punten), concrete uitwerkingen op wijkniveau zoals de visie groen blauw voor Delft Zuid-oost, de verspreiding van soorten en met name vleermuizen bevorderen, het inboeten van bomen, aanbevelingen vanuit het rapport de Lanen van Delft en de visie openbare ruimte en de structuurvisie van Delft;
- bij aanleg, beheer en onderhoud extra zorg te besteden aan zowel ondergrondse als bovengrondse groeiomstandigheden, met name bij aanplant of bij groeiomstandigheden van oudere en/of zieke bomen en monumentale bomen. Dit helpt ook bij het vergroten van de gemiddelde leeftijd en diversiteit van bomen in Delft.

Afwegingskader bomen

Het bomenbeleid is gericht op het vroegtijdig en zorgvuldig afwegen van het belang van bomen en houtopstanden bij projecten en stedelijke ontwikkelingen. Een goede afweging wordt, indien noodzakelijk, mede bepaald door het uitvoeren van een boomeffectanalyse (BEA).

In projecten en bij ontwikkelingen worden bomen integraal in de afweging meegenomen. Het streven is om bestaande bomen in te passen, eventueel met aanpassing van het ontwerp. Als dit niet mogelijk is, wordt bekeken of de bomen verplant kunnen worden alvorens tot kap over te gaan.

Voor het vellen van bomen geldt een aantal regels. Vanuit deregulering kiest de gemeente ervoor om haar bomen in categorieën onder te verdelen. De vergunningsplicht blijft bestaan. Echter, voor bepaalde bomen geldt een vrijstelling of een meldingsplicht. Aan de meldingsplicht kan de gemeente voorwaarden koppelen, waaronder een herplantplicht. Daarnaast geldt voor alle bomen een afwijkingsbevoegdheid van het college, mits deze aanvragen schriftelijk worden gemotiveerd. De criteria worden vastgelegd in de bomenverordening 2013, samen met de regels voor meldingsplicht.

De gemeente beoordeelt kapaanvragen aan de hand van de volgende criteria:

- landschappelijke waarde en waarde voor stadsschoon;
- (cultuur)historische en monumentale waarde;
- natuur- en milieuwaarde;
- waarde voor recreatie en leefbaarheid.

Bijlage 8 gaat nader in op de manier waarop de gemeente met haar bomen om wil gaan.

3.6 Aanpak

De koers voor groen is in deze nota verbreed. De integratie van het groenbeleid wordt zichtbaar in de toenemende waarden die aan het stedelijk groen worden toegekend. Meer partijen binnen en buiten de gemeente Delft kunnen en willen (mede)verantwoordelijk worden voor het stedelijk groen. Zij moeten ook de ruimte krijgen hun aandeel te leveren in de realisering van een goede groenkwaliteit in de stad.

Om de beschreven doelstellingen en ambities te realiseren zijn instrumenten en (beperkte) middelen (financieel en in capaciteit) beschikbaar. Deze worden in de eerste plaats ingezet voor de inrichting en het beheer van de integrale groenstructuur die van wezenlijk belang is voor de bewoners. De kaders zijn de kapstok voor het beheren van regelingen en afspraken en zijn het uitgangspunt voor het ontwikkelen van initiatieven en projecten. Hieraan worden wel prioriteiten gesteld, zoals hieronder opgenomen.

3.6.1 Prioriteiten en middelen

De realiteit dwingt de gemeente keuzes te maken. Dit houdt niet in dat de gemeente geen ambities meer heeft, maar wel dat prioriteiten worden gesteld. De focus van het groenbeleid richt zich daarom op:

- werk met werk maken door mee te liften met verkeerskundige en ruimtelijke programma's, waaronder RSVD, LVVP;
- aanhaken bij herinrichtings-, beheer- en onderhoudsmaatregelen;
- het selectief treffen van specifieke maatregelen voor de versterking van het groene netwerk en de biodiversiteit;
- samen met de stad kansen uitwerken voor groen en blauw in een gebiedsgerichte aanpak om te komen tot een versterking van de duurzame kwaliteit van de stad;
- uitvoering geven aan wettelijke taken;
- concretiseren van de methodiek van maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA), waardecreatie in economisch perspectief.

De gemeente heeft daarvoor haar eigen middelen beschikbaar (ecologiereserve, investeringsbudgetten, beheergelden en wijkbudgetten). In het verleden moest een aantal scherpe keuzes gemaakt worden over de beheerkosten van groen. Bezuinigingen op groenonderhoud maken het moeilijk om te komen tot een duurzame ontwikkeling en instandhouding van groen, ook al biedt extensivering van het beheer kansen voor biodiversiteit. Om de gewenste groenkwaliteit – die bijdraagt aan het leefmilieu in en om de stad – te bereiken, zal op een andere manier gekeken moeten worden naar middelen. De mogelijkheden worden verkend en ingezet. Bijvoorbeeld door mee te liften met andere sectoren die ecologie en groen prominent prioriteren, bijvoorbeeld vanuit de Kaderrichtlijn water. Voor de uitvoering van beheer verkent de gemeente mogelijkheden voor coalitievorming met een breed scala aan partners. Samen met maatschappelijke organisaties (waaronder corporaties, GGD, wegbeheerders, bewonersgroepen, sociale dienst) moet worden ingezet op verbreding van de zorg voor stedelijk groen. Daarnaast wordt ook ingezet op nieuwe verdienmodellen, waaronder constructies als het benutten van de economische meerwaarde van groen. Met het groen-blauw

project in Delft Zuidoost zijn goede ervaringen opgedaan met de MKBA-methodiek. Voor het opstellen van kansencarten en het concretiseren van de MKBA-methode wordt voorgesteld middelen te reserveren vanuit de programmabegroting 2014. Uiteraard zoekt Delft intensief naar subsidies, waaronder het Groenfonds Haaglanden.

3.6.2 Realisatie

Samenwerken met partners, voorlichting en educatie

Groen is niet meer een sectoraal aandachtspunt, maar een essentieel en integraal onderdeel van een gezond en prettig woon-, werk- en leefmilieu in de stad. Deze integrale verbreding leidt er in de eerste plaats toe dat meerdere afdelingen binnen de gemeente actief worden betrokken bij de integrale beleidsuitvoering rondom groen en blauw. Om het draagvlak bij onder meer bewoners, instellingen, bedrijven en maatschappelijk organisaties te versterken, zullen plannen met groen als regel gezamenlijk worden gemaakt en uitgevoerd met zoveel mogelijk participatie van de belanghebbenden. Medeverantwortelijkheid moet leiden tot betrokkenheid en verantwoordelijkheidsbesef.

De gemeente kan de doelen van het groenbeleid niet alleen realiseren. Ook is de verantwoordelijkheid voor aanleg en onderhoud van met name wijkgroen niet meer alleen een zaak van de gemeente. De gemeente treedt op als regisseur en wil de verantwoordelijkheid neerleggen bij de partijen waar deze verantwoordelijkheid hoort. Dat kan zijn met projectontwikkelaars, corporaties, bewonersverenigingen en het Hoogheemraadschap van Delfland zoals in Delft Zuidost, de Delftse Hout of plannen voor tijdelijke natuur, maar ook met bewoners daar waar het gaat om groenonderhoud door burgers zelf. Zij zullen ook worden aangesproken op de 'groene' kwaliteit van hun plannen en de consequentie voor de uitvoering ervan op de situatie van het bestaande groen en biodiversiteit.

Vanuit groene kennisinnovatie zal Delft sterker inzetten op samenwerking met partijen uit de bestaande netwerken – bijvoorbeeld het Duurzaam Delft Dreamteam, TU Delft, Technologische Innovatie Campus, corporaties en bedrijven – om in gesprek inzage te krijgen in de ambities, doelstellingen, projecten en kansen en knelpunten binnen het thema Groen. De gemeente zet educatie en voorlichting ingezet om de betrokkenheid van burger bij het Delftse groen te bevorderen, maar ook om de betrokkenheid van de TU Delft en hogescholen bij groene ontwikkelingen en kansen te versterken.

Onder het motto 'Delft Groen, natuurlijk groen' willen we bewoners en bedrijven in Delft stimuleren hun bijdrage te leveren aan een groene stad Delft en daarmee zogenaamde *green deals* uitlokken.

Uitwerken, doorwerken en uitvoeren van de nota Groen Delft

Met het oog op de uitwerking van het groenbeleid en de – instrumentele – raakvlakken met het ruimtelijk beleid, wordt het volgende toetsings- en afwegingsinstrumentarium ingezet. Van elk van deze instrumenten gaat een verschillende doorwerking uit, in gradatie oplopend van indicatief, richtinggevend tot dwingend. Op grond van dit instrumentarium vindt binnen de gegeven beleidsvrijheid steeds een integrale afweging plaats.

Instrumentarium

De doorwerking van het groenbeleid wordt getoetst aan en gereguleerd door wet- en regelgeving, voor zover dwingende bepalingen deze doorwerking voorschrijven. Voor de vertaling in bestemmingsplannen kiest Delft voor een integrale afweging tussen alle ruimteclaims, zonder dwingende juridische zelfbinding. Uitgangspunt hierbij is datgene wat in een regeling thuis hoort daar ook vast te leggen. Het groenbelang is daarbij zwaarwegend en gelijkwaardig aan de andere belangen. Daar waar de uiteindelijke keuze nadelig uitpakt voor bestaand groen of de ecologische hoofdstructuur, betreft de gemeente bij haar keuze of het compensatiebeginsel moet worden toegepast. Intensivering is mogelijk door gebruik te maken van de principes van meervoudig ruimtegebruik. De inrichting en het beheer van groen zal meer expliciet verbonden worden met de waarden van groen voor wonen, welzijn en gezondheid, sport en recreatie, cultuur, natuur, milieu, waterberging sociale integratie en veiligheid (ruimtelijk, ecologisch, sociaal, fysisch en economisch).

Beheer

Voor het beheer van groen stelt de gemeente elke vier jaar een beheerplan op. In 2012 is het beheerplan groenvoorzieningen opgesteld. Het beheerplan groen beschrijft in hoofdlijnen hoe de groenvoorzieningen duurzaam in stand worden gehouden en hoeveel geld daarvoor nodig is. Vanuit kostenoverwegingen is de afgelopen jaren gekozen voor een extensiever onderhoud op veel plaatsen

in de stad. Hoewel deze overstap is ingezet door de bezuinigingen, krijgt de biodiversiteit een grotere kans.

Communicatie

Voor de uitvoering van het groenbeleid is een goede interne en externe communicatie onontbeerlijk. De communicatie richt zich in hoofdzaak op het informeren en motiveren van betrokken partijen met de kernboodschap: *Delft Groen, natuurlijk doen!*

De gemeente zal actief in gesprek gaan met partijen in de stad en haar rol pakken. Dit kan zowel een adviserende, regisserende als uitvoerende zijn. Hierbij maakt zij gebruik van wijkprogramma's en bestaande netwerken (bijlage 9).

Monitoring

Om de twee jaar evalueert de gemeente in hoeverre de doelen en ambities van de nota Groen Delft dichterbij zijn gekomen. Hierbij wordt onder andere gerapporteerd over de verandering van biodiversiteit maar ook in hoeverre groen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is meegenomen.

Voor de monitoring van groen areaal geldt als nulwaarde, de arealen openbare groenvoorzieningen als opgenomen in het beheerplan 2012-2015. Dit overzicht wordt tenminste eens in de vier jaar opgesteld.

Bijlagen

- Bijlage 1. Wet- en regelgeving en bovenliggend beleid
- Bijlage 2. Aanpalend gemeentelijk beleid
- Bijlage 3. Ruimtelijk perspectief
- Bijlage 4. Ecologisch perspectief
- Bijlage 5. Sociaal perspectief
- Bijlage 6. Fysisch perspectief
- Bijlage 7. Economisch perspectief
- Bijlage 8. Bomen
- Bijlage 9. Communicatie doelgroepen

Bijlage 1 Wet- en regelgeving en Bovenliggend beleid

Het gemeentelijke groenbeleid staat niet op zichzelf. Het sluit aan op regionaal en provinciaal beleid en voor natuur ook op mondiaal en Europees beleid. Het Delftse groenbeleid heeft verder raakvlakken met natuurwetgeving (biodiversiteit, de Flora- en faunawet en de Boswet), gezondheid en met regionaal beleid.

Natuurwetgeving

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming en het behoud van plant- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende plant- en diersoorten (ook niet-beschermde diersoorten) en verbodsbepalingen voor handelingen die nadelig zijn voor het voortbestaan van beschermde soorten.

De natuurbeschermingwet (1998) is gericht op de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de directe nabijheid van Delft liggen geen Natura 2000-gebieden.

De Boswet regelt de bescherming van bossen en andere houtopstanden, zowel vanuit het oogpunt van economische waarde als natuurschoon. Het instrumentarium van de Boswet bestaat uit een meldingsplicht, herplantplicht en kapverbod. De wet is alleen van toepassing op het gebied buiten de bebouwde kom Boswet; de actuele begrenzing is opgenomen in de bomenverordening 2012.

In 2012 is een wetsvoorstel ingediend om de Flora- en faunawet, de natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet samen te voegen in een natuurwet. Het is waarschijnlijk dat op grond van de nieuwe wet Natuur meer taken naar de gemeenten gaan, waaronder toezicht en handhaving via omgevingsvergunning. De consequenties van deze wijziging worden na vaststelling in beeld gebracht.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

De Wabo integreert diverse vergunningstelsels in één omgevingsvergunning. Naast de bouwvergunning, de milieuvergunning en de monumentenvergunning, maakt ook de kapvergunning deel uit van de omgevingsvergunning. Dit houdt in dat de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht – inclusief de onderliggende regelgeving – de procedure regelt voor het verlenen van de vergunning voor het vellen van houtopstanden. In dit kader spreken we daarom niet meer van kapvergunning, maar van ‘omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand’, of ‘omgevingsvergunning voor de activiteit kappen’.

Deltaprogramma water

Het deltaprogramma staat voor een veilig én aantrekkelijk Nederland, nu maar ook in de toekomst. Het deelprogramma nieuwbouw en herstructurering (DPNH) verkent hoe ruimtelijke maatregelen en fysieke inpassing van groen kunnen bijdragen aan het beperken van de gevolgen van een overstroming, een hevige regenbui, langdurige droogte en extreme hitte. Dit mondt in 2014 uit in een deltabeslissing ruimtelijke adaptatie. Delft is hierin één van de koplopers.

Taskforce biodiversiteit

De taskforce is in 2009 in opdracht van de rijksoverheid ingesteld. Deze opdracht vloeit voort uit het beleidsprogramma biodiversiteit. De taskforce biodiversiteit beveelt aan te kiezen voor het tot staan brengen van het biodiversiteitsverlies in 2020. Zij benadrukt de noodzaak van groene groei in combinatie met een vergroening van de economie. Hierin wordt nadrukkelijk een relatie gelegd met ecosysteemdiensten

Regionaal groenbeleid

Delft is omgeven door een groene ‘mal’ die in de jaren zestig van de vorige eeuw is aangelegd als buffer rond de stad. De vraag van de recreant is in de loop van de tijd veranderd. Deze wil nu actief recreëren door te wandelen en te fietsen, waardoor zijn bereik groter is en het onderscheid tussen recreatiegebied, landschappelijke omgeving en natuur kleiner wordt. Door de veranderende behoefte neemt de maatschappelijke betekenis van bestaande gebieden af, terwijl de behoefte aan groene recreatiemogelijkheden in Zuid-Holland onverminderd groot is. Om de maatschappelijke betekenis van de groengebieden te versterken, wordt in regionaal verband ingezet op een verbetering van de kwaliteit door meer variatie in de inrichting toe te passen en door hoogwaardige voorzieningen toe te voegen voor diverse bevolkingsgroepen: zowel voor jong als oud en zowel voor rustzoekers als actievelingen. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de unieke kernwaarden van verschillende

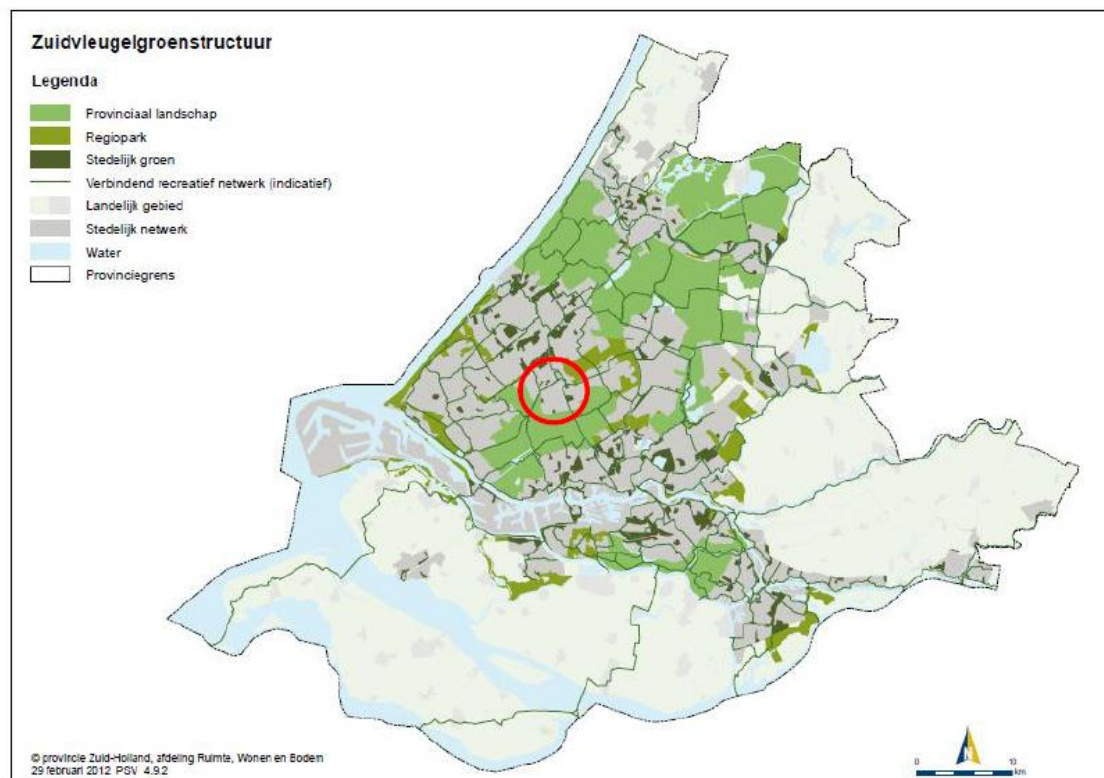
gebieden. De transitie van monofunctionele recreatiegebieden voor de passieve recreant naar multifunctionele belevenisgebieden voor de actieve recreant is niet een exclusieve taak van de overheid. De overheid inclusief gemeenten geven richting en bieden tegelijkertijd ruimte aan maatschappelijke en commerciële initiatieven, als deze passen bij het unieke karakter van de gebieden.

Provinciaal groenbeleid

Provinciale structuurvisie

De provinciale structuurvisie geeft een doorkijk naar 2040 en de visie voor 2020 met bijbehorende uitvoeringsstrategie. Er staat in hoe de provincie samen met partners wil omgaan met de beschikbare ruimte. De provincie wil stad en land beter met elkaar verbinden door uit te gaan van het concept Zuidvleugelgroenstructuur (*zie afbeelding*). Binnen de invloedssfeer van het stedelijk netwerk gaat het om een samenhangend stelsel van landschappen, natuur- en recreatiegebieden, de grote eenheden stedelijk groen en groenblauwe verbindingen.

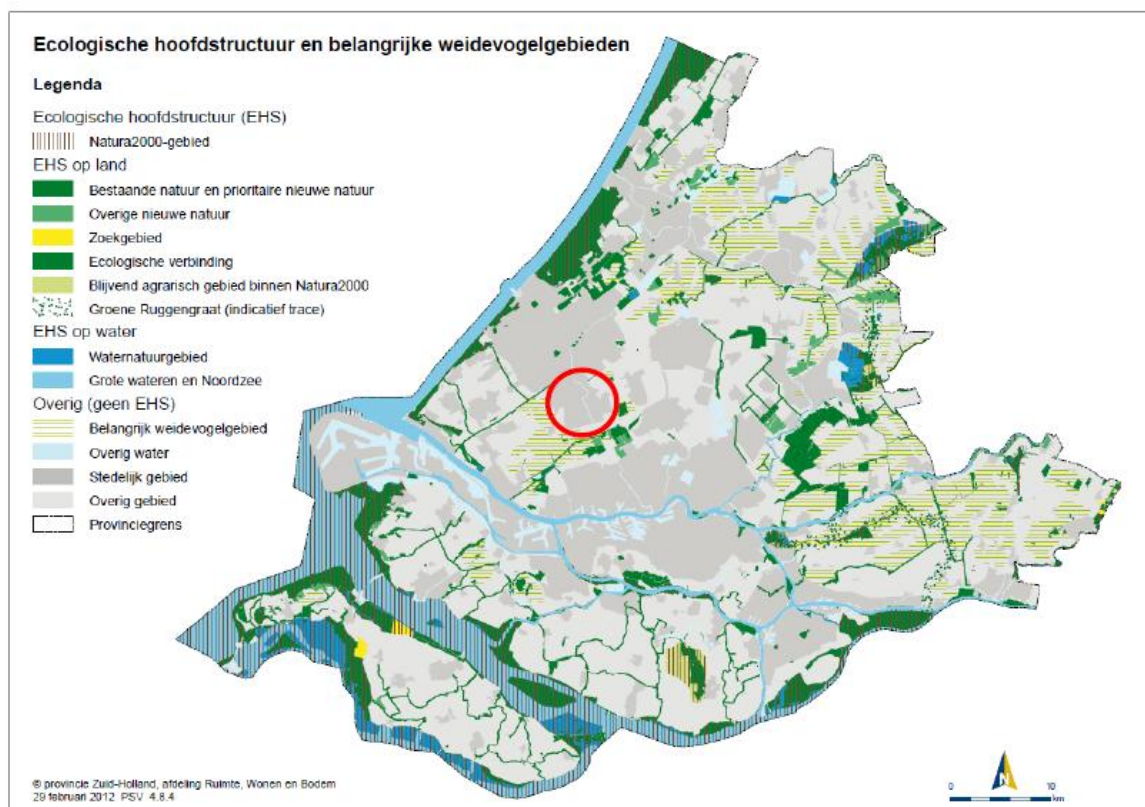
Zes waardevolle landschappen in deze groenstructuur – waaronder Midden-Delfland – krijgen de status van provinciaal landschap. Deze status is bedoeld om de gebieden te beschermen én te ontwikkelen als recreatief aantrekkelijke en economisch duurzame landschappen met een inzet op verbrede landbouw en verbetering van de recreatieve kwaliteit. De provinciale landschappen worden aangevuld met grote natuur- en recreatiegebieden nabij de stad. Deze gebieden krijgen de benaming 'regiopark', zoals het gebied Buytenhout. De groenstructuur wordt ten slotte gecompleteerd door een samenhangend netwerk van groenblauwe verbindingen en de grote eenheden stedelijk groen.

Zuidvleugelgroenstructuur o = Delft

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Onderstaande figuur is een weergave van het provinciaal belang 'realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur'. Voor Delft geldt dat de Tweemolentjeskade is opgenomen als PEHS. In de omgeving van Delft vallen het krekengebied (Delfgauw), de Zuidpolder van Delfgauw en een aantal gebieden binnen het gebied Midden-Delfland onder de PEHS. Het gebied Midden-Delfland inclusief Oude Leede is ook aangemerkt als provinciaal landschap.

Ecologische hoofdstructuur, met Delft in de rode cirkel

Gebiedsprofiel

De provincie Zuid-Holland heeft in 2012 een kwaliteitskaart opgesteld voor het provinciaal landschap Midden-Delfland. Deze geeft de beschrijving van de karakteristieken (wat speelt er), uitgangspunten (waar willen we heen), kwaliteiten (wat is waardevol) en ambitie (hoe bereiken we de uitgangspunten) van het gebied. Het gebiedsprofiel is een handleiding om de kwaliteit van plannen en ontwikkelingen te stimuleren om zo de ruimtelijke kwaliteit te bewaken. Ook biedt het handvatten voor lokale overheden en initiatiefnemers als bron van inspiratie en voor nieuwe ontwikkelingen met kwaliteit. De kwaliteitskaart uit de provinciale structuurvisie blijft formeel het kwaliteitskader voor het recreatiegebied Midden-Delfland.

Beeldkwaliteitsplan

De provincie stelt het opstellen van beeldkwaliteitsparagrafen verplicht in bestemmingsplannen voor het buitengebied. Een beeldkwaliteitsparagraaf beschrijft de effecten op de ruimtelijke kwaliteit. Dit geldt ook bij aanpassingen van het bestemmingsplan voor het buitengebied en voor het gebied net binnen de bebouwingscontour als er ruimtelijke effecten te verwachten zijn die uitstralen naar het buitengebied.

Hof van Delfland

De Hof van Delfland is een netwerk van groengebieden en landschappen midden tussen Den Haag, Delft, Zoetermeer en Rotterdam. Samen met vertegenwoordigers van het Rijk, de provincie Zuid-Holland, de stadsgewesten, de betrokken gemeenten, het Hoogheemraadschap van Delfland, recreatieschappen, (agrarische) ondernemers, natuurbeheerders en burgers is een ruimtelijke visie opgesteld. De visie bouwt voort op het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland. Met de Ruimtelijke visie Hof van Delfland 2025 is een stevige basis gelegd voor de collectieve ambitie om van de Hof van Delfland een mooi, vitaal en verbonden metropolitaans landschap te maken. Vanuit deze visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn sleutelopgaven benoemd, gericht op:

- economisch vitaal platteland;
- kwaliteit stadsparken, recreatiegebieden, landschap;
- verbindingen stad-land;

- Imago versterken.

Deze sleutelopgaven zijn een cluster aan activiteiten en projecten, met soms een lange doorlooptijd, die voortdurend om aandacht vragen van de Hof van de Delflandraad en van de gemeente Delft.

Structuurvisie hof van Delfland

Binnen de Hof van Delfland wordt een onderscheid gemaakt tussen het kerngebied en regioparken. Het kerngebied bestaat uit het agrarisch en natuur- en recreatiegebied Midden-Delfland en bij Oude Leede, ook aangemerkt als provinciaal landschap. Abtswoudse bos, Akerdijkse Bos en Kerkpolder maken hier onderdeel van uit. De Delftse Hout is onderdeel van het regiopark Buytenhout, dat loopt vanaf Delft tot en met de Nieuwe Driemanspolder in Zoetermeer. Samen met de gemeenten en beherende organisaties wordt gewerkt aan een park dat meer is dan de afzonderlijke deelgebieden.

Regiopark Buytenhout

Regionaal loopt een discussie om het aantal recreatieschappen in de regio te verminderen, het beheer van regionaal groen op een andere manier te financieren, en de gebieden aantrekkelijker te maken. Deze discussie vindt plaats binnen meerdere bestuurlijke platforms, waaronder provincie Zuid-Holland, Stadsgewest Haaglanden, Hof van Delfland, Recreatieschap Midden-Delfland en Dobbeplass, Buytenhout en de nieuwe te vormen metropoolregio.

De transitie in denken heeft ook betekenis voor het natuur- en recreatiegebied Midden-Delfland met het Ackerdijkse Bos, Abtswoudse Bos en Kerkpolder en het regiopark Buytenhout. Voor het gebied Midden-Delfland ligt de nadruk op het open weidegebied. Door programmering worden de recreatieve mogelijkheden de komende jaren versterkt en door beheermaatregelen transformeert het gebied geleidelijk naar het unieke karakter van het veenweidegebied. Voor de Grote Plas in de Delftse Hout ligt de nadruk op intensieve recreatie, met daaromheen extensieve gebieden die meer gericht zijn op natuurbeleving. Hierbij wordt aangehaakt op kansen voor maatschappelijke betrokkenheid, zoals groene werkgelegenheid.

Haaglanden

Groenbeleidsplan Haaglanden

Het Stadsgewest Haaglanden heeft het groenbeleidsplan opgesteld. Hierin wordt het groen in de regio het goud van Haaglanden genoemd, mede vanwege het aantrekkelijk vestigingsklimaat. De uitgangspunten van het groenbeleidsplan zijn opgenomen in de ruimtelijke visie Hof van Delfland.

Bijlage 2. Aanpalend gemeentelijk beleid

In een dichtbebouwde stad als Delft is en blijft een spanningsveld tussen de verschillende functies. Het is een uitdaging om in een vroegtijdig stadium binnen projecten de strijdigheden te signaleren en een juiste integrale afweging te maken. Het groenbeleid heeft daarom raakvlakken met veel gemeentelijke beleidsvelden en ambities.

Dit groenbeleid wil samenhang brengen in de manier waarop de gemeente via verschillende beleidsvelden en de verdichtingsopgave werkt aan de hele stad. Belangrijke beleidsstukken in dit kader zijn: Stadsvisie 2030, Ruimtelijke Structuur Visie Delft en visie openbare ruimte, Waterplan Delft, Lokaal verkeer- en vervoerplan (LVVP), woonvisie, bodembeleid, lucht- en geluidbeleid, Duurzaamheidsplan, klimaatbeleid, dierenwelzijn en natuur- en milieucommunicatie (NMC).

Stadsvisie

De Stadsvisie 2030 geeft richting aan de keuzes die in de komende jaren gemaakt worden, gebaseerd op de Delftse kwaliteiten en identiteit. De kerndoelen zijn:

- investeren in een innovatieve stad: een focus op kennis, creativiteit, innovatie en universiteit;
- investeren in een duurzame stad: een focus op water, ruimte, historie, duurzaamheid en onafhankelijkheid;
- investeren in een gastvrije stad: een focus op de Delftenaar, *empowerment* en goed samenwonen.

De strategie duurzame stad staat een meervoudig efficiënt ruimtegebruik voor, waarbij de groene en blauwe randen rond Delft gehandhaafd kunnen worden. Parken, water en natuur in de stad, maar ook het regionale groen om de stad, versterken het woonklimaat. De stadsvisie zet de koers in om meer ruimte te bieden aan burgers en belangenorganisaties om in de uitvoering te participeren. Innovatie en duurzaamheid zijn hierin kernbegrippen.

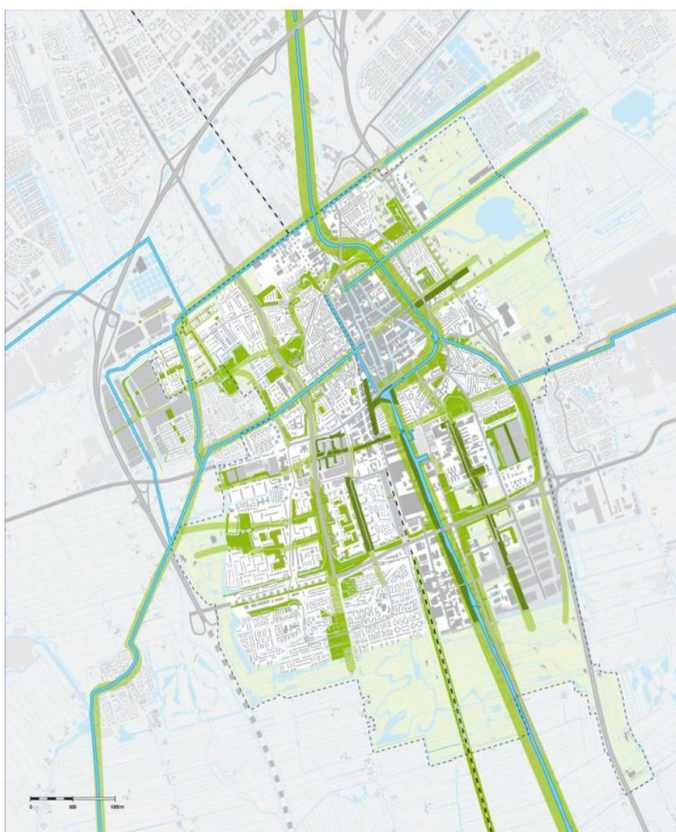
Ruimtelijke Structuurvisie Delft

De Ruimtelijke Structuurvisie (RSVD) geeft de langetermijnvisie op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van Delft tot 2030 met de bijbehorende uitvoeringsstrategie. In de visie is gekozen voor een verbonden dynamische duurzame stad, inclusief de ruimtelijke kwaliteiten van Delft die sturend zijn bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad. In de RSVD heeft groen een duidelijk en herkenbare plek. Daarbij zijn de volgende kernkwaliteiten benoemd:

- de compacte stedelijke schaal van de stad;
- de dooradering met groen- en waterstructuren;
- het veelkleurige palet aan buurten;
- de lange kris-krasroutes in de stad;
- de veelzijdige knooppuntfunctie;
- de nabijheid van het landelijk gebied.

De ruimtelijke visie gaat in op de van oudsher groene en waterstructuren die vanuit de omgeving als vingers de stad binnendringen en integreren met het groene netwerk door de stad. De groengordel om de stad is de verbindende schakel tussen het landelijk gebied, de groene vingers en de groene plekken. Het vormt een onmisbaar uitloopgebied voor de inwoners van Delft, waar in de stad zelf grote groenvoorzieningen schaars zijn.

Als verstedelijkingsstrategie spreekt de structuurvisie over verdichten én vergroenen. Met name in het centraal stedelijk gebied en langs de boulevards liggen kansen om bebouwing en programma te intensiveren. Tegelijk ontstaat elders in de stad ruimte om te vergroenen, zoals langs groenblauwe randen en parken.

De Groenkaart Ruimtelijke structuurvisie

Regionaal groen rsvd 2030

Visie openbare ruimte

De visie openbare ruimte (VORD) is een uitwerking van de Ruimtelijke Structuurvisie Delft en geeft een samenhangende visie op de verschillende sectorale ambities die van invloed zijn op de inrichting van de openbare ruimte. De visie richt zich op het verbeteren van de openbare ruimte voor wat betreft gebruik, ontwerp, inrichting en beheer. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in dragers, vlakken en punten, met als doorlopende drager het continu aanwezige netwerk van groen, blauw en langzaamverkeerroutes door de stad.

Waterplan (watervisie)

In het waterplan zijn maatregelen opgenomen om zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het water in Delft op peil te houden. Hieronder vallen maatregelen zoals het inrichten van gebiedseigen watersystemen, het realiseren van waterberging, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de zorg voor (ecologische) kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze maatregelen worden ook weer opgenomen in de nieuw op te stellen watervisie.

Raakvlakken water ecologie

De vanuit het waterplan gerealiseerde natuurvriendelijke oevers kunnen de waterbergingscapaciteit vergroten en de waterkwaliteit verbeteren door opname van nutriënten. Tevens leveren de natuurvriendelijke oevers een belangrijke migratiezone's voor flora en fauna.

De groengebieden en ecologische zones leveren een goede mogelijkheid voor de natuurlijke infiltratie van hemelwater.

Europese Kaderrichtlijn Water KRW

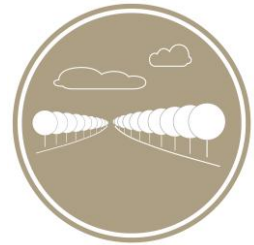
De Europese Kaderrichtlijn Water is een instrument om te zorgen dat de waterkwaliteit in Europa verbetert. Het Hoogheemraadschap is hiervan de trekker en werkt daarbij samen met de gemeenten en landbouw, recreatie, natuur en milieuorganisaties aan waterkwaliteitsdoelen. Concrete doelen zijn onder meer het realiseren van natuurvriendelijke oevers en het realiseren van vispaaiplaatsen in daartoe aangewezen wateren.

Duurzaamheidsbeleid

De gemeente streeft naar een duurzame stad. Hierbij gaat het om het beperken van de CO₂-uitstoot (klimaatbeleid) en om het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit door schone lucht (mobiliteit, luchtbeleid), beperking geluidsoverlast (geluidbeleid), en groen, ecologie en landschap. Voor het groenbeleid betekent dit dat voortgebouwd wordt aan een kwalitatief hoogwaardige samenhangende groenstructuur waaraan de natuur zelf biodiversiteit kan toevoegen. Voor het groenbeleid wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de 3 P's:

- *people*: Het groenbeleid richt zich primair op het welzijn van mensen. Bewoners en organisaties worden nadrukkelijk betrokken bij de uitvoering van het groenbeleid door participatie in beleid en uitvoering;
- *planet*: het realiseren van een hoge kwaliteit van het leefmilieu door het ecologisch optimaal laten functioneren van de groene en waterstructuren;
- *profit*: het verzilveren van de hoge kwaliteit aan groen en water. Zowel vanuit kosten-batenanalyse als via compensatie.

Bijlage 3. Ruimtelijk perspectief

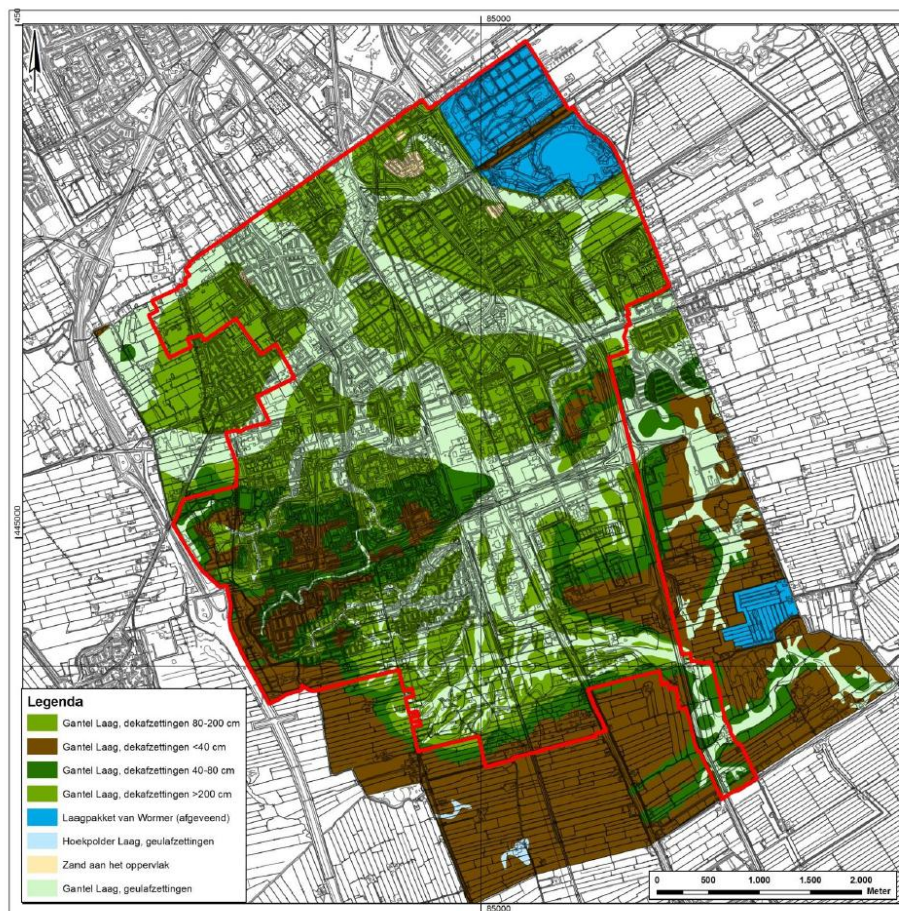

Karakteristiek en samenhang van de stadsplattegrond

Delft is ontstaan in het landschap van de Hollandse Delta. De ondergrond vindt zijn oorsprong in het Holoceen en is gevormd onder invloed van de getijdenwerking van de zee, de afzet van sedimenten en later de inklinking van het veen. Het gebied rond Delft, achter de strandwallen en duinen, werd veelvuldig overstroomd. Via diverse kreken en geulen drong het zeewater de monding van de Maas binnen. In het achterland werd klei afgezet. Op de drogere delen ontstond een uitgestrekt moerasbos. Door de stijgende zeespiegel veranderde het moerasbos in een dik waterhoudend veenpakket.

Aan het begin van onze jaartelling bestond het landschap rond Delft uit een vrijwel boomloze vlakte, met vochtige en groene, natte graslanden. Vanaf de 12^e eeuw werd het veengebied op grote schaal ontgonnen, zodat het geschikt werd voor landbouw. De ontginning ging gepaard met het aanleggen van dijken en het graven van slotenstelsels. Achter de dijken klonk het veenpakket verder in, waardoor er een omkering van het landschappelijk reliëf plaatsvond: de voormalige lager gelegen kreken werden hoger gelegen stroomruggen. Op één van deze stroomruggen is Delft ontstaan.

Naar het zuiden was Delft via een kreek, die later 'gekanaliseerd' werd tot de Schie, verbonden met het open water van de monding van de Maas. De kenmerkende langgerekte vorm van het oudste gedeelte van de huidige binnenstad ontstond toen in het verlengde van die kreek de Oude Delft werd gegraven, doorlopend in de Vliet, richting de steden op de strandwallen (Den Haag, Leiden). Dwars op de Oude Delft vond de ontginning plaats van het zompige veengebied. Evenals in andere delen van Hof van Delfland gebeurde dit door het graven van een stelsel van evenwijdige ontwateringssloten. Een regelmatig patroon van langgerekte landbouwkavels was het gevolg, nog duidelijk herkenbaar in onder andere het stratenpatroon tussen binnenstad en Delftse Hout.

Geologische ondergrond van Delft

Versie 22-02-2013

De Ruimtelijke Structuurvisie Delft 2030 is gericht op het versterken van de groene kwaliteiten, vanuit de principes dooradering met groen- en waterstructuren, de lange kris-krasroutes door de stad en de nabijheid van het landelijk gebied. Dit zijn de groene structuurbouwstenen van de stadsplattegrond. In essentie bestaat de stadsplattegrond uit vlakken, lijnen en punten.

- vlakken, zoals een wijk, woonbuurt, een bedrijventerrein, een park of een stadscentrum;
- lijnen, zoals lanen, spoorwegen, kanalen, vaarten en singels;
- punten, zoals bijzondere gebouwen, verkeersknooppunten, pleinen en solitaire bomen.

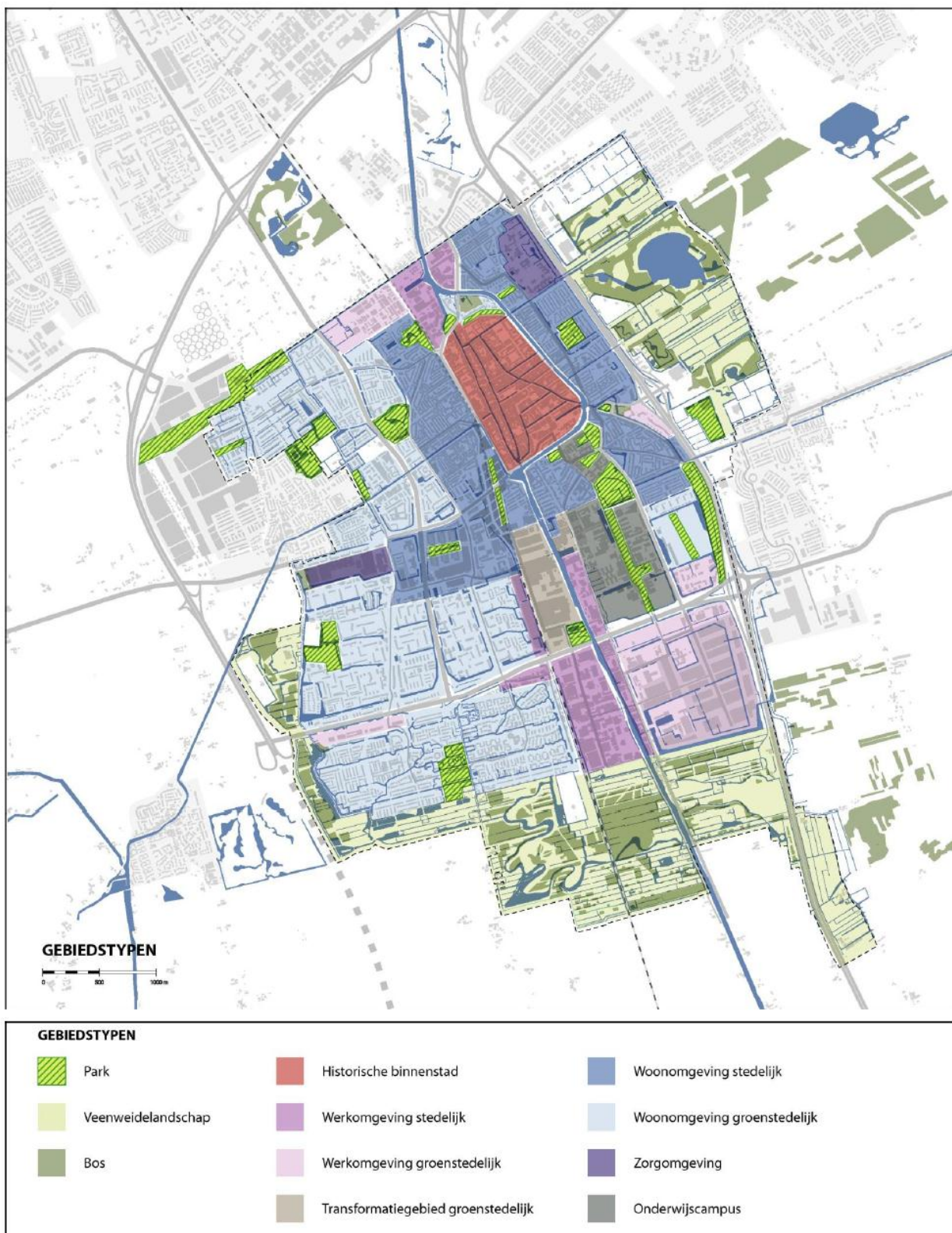
De vlakken, lijnen en punten zijn de structuurbouwstenen van de stadsplattegrond. De onderlinge samenhang en ruimtelijke verschijningsvorm van deze bouwstenen zorgen voor identiteit en herkenbaarheid. Verschillende ruimtelijke beleidsplannen hanteren deze indeling, zoals de Visie en het Handboek Openbare Ruimte, het Ecologieplan (als één van de voorlopers van de nota Groen Delft) en de Ruimtelijke Structuurvisie.

De vlakken (gebieden, stads- en wijkparken en stadsrandparken) hebben een belangrijke sociale en ecologische betekenis voor de stedeling en voor plant- en diersoorten. Daarbij zijn zij van essentieel belang voor een toekomstbestendige stad. Het meest kenmerkend zijn de parken in Delft met elk een eigen karakter, van landschapspark, polderpark tot cultuur historisch groen en elk met uiteenlopende mogelijkheden voor ontwikkeling van groen.

De lijnen vormen schakels tussen de vlakken en vormen een fijnmazig netwerk door de stad. Hierdoor zijn de vlakken (groene gebieden) op een veilige en aantrekkelijke manier bereikbaar voor mensen en dieren en kan er uitwisseling plaatsvinden tussen populaties.

De groene 'punten' in de stad zijn vaak plekken en objecten die bijdragen aan de identiteit van en de herkenning in de stad (*landmarks*), zoals het Prinsenhof, het groene dak van de TU-bibliotheek of een monumentale boom aan de singel. Deze punten leveren een positieve waarde aan de verblijfskwaliteit en het microklimaat van de plek.

Voor de groenstructuur van de stad is het van groot belang dat er een samenhangend, verbonden en fijnmazig netwerk ontstaat van groene vlakken, lijnen en punten. De kwaliteit van het netwerk is bepalend voor het realiseren van de doelstellingen.

Vanuit de vlakbenadering geldt dat de belevingswaarde van het groen in de stad sterk verschilt per schaalniveau (stad, wijk, buurt). Om hier vanuit het groen richting aan te geven, zijn gebiedstypen gedefinieerd die gebaseerd zijn op de stedenbouwkundige wordingsgeschiedenis van Delft. De schoksgewijze groei heeft geleid tot duidelijk verschillende stadsdelen, elk met hun eigen sfeer en ruimtelijke structuur waaraan streefbeelden gekoppeld kunnen worden. De gebiedskaracterisering voor groen is gekoppeld aan zowel belevingswaarden (sociaal) als natuurwaarden (ecologie).

In onderstaand schema is, ter verduidelijking, de koppeling tussen de vlakken, lijnen en punten en de waarden van groen vertaald naar groene inrichtingselementen.

	Structuurbouwstenen		
Waarde van groen	vlak	lijn	punt
<i>ruimtelijk</i>	- wijk - buurt - cultureel monumentaal groen	- ontsluitingsweg - laan - oude kreekruig	- gebouw - plein - monumentale en/of beeldbepalende boom
<i>ecologisch</i>	- natuurgebied - stadspark - wijkpark	- bomenrij (vliegroure vleermuizen) - watgang - berm	- stadstuin - insectenhotel - boom met nest
<i>sociaal</i>	- natuurgebied - stadspark - wijkpark	- fietsroure - wandelroure	- picknickplek - trapveldje
<i>fysiek</i>	groene ruimte als waterbergingsgebied	- bomenrij (absorptie fijnstof) - energiehaag	- solitaire boom (schaduw, verkoeling) - daktuin
<i>economisch</i>	- groene campus - recreatiegebied - groene woonwijk	- fietsroure (woon-werk) - singel (waarde vastgoed)	- groene gevel gebouw - daktuin

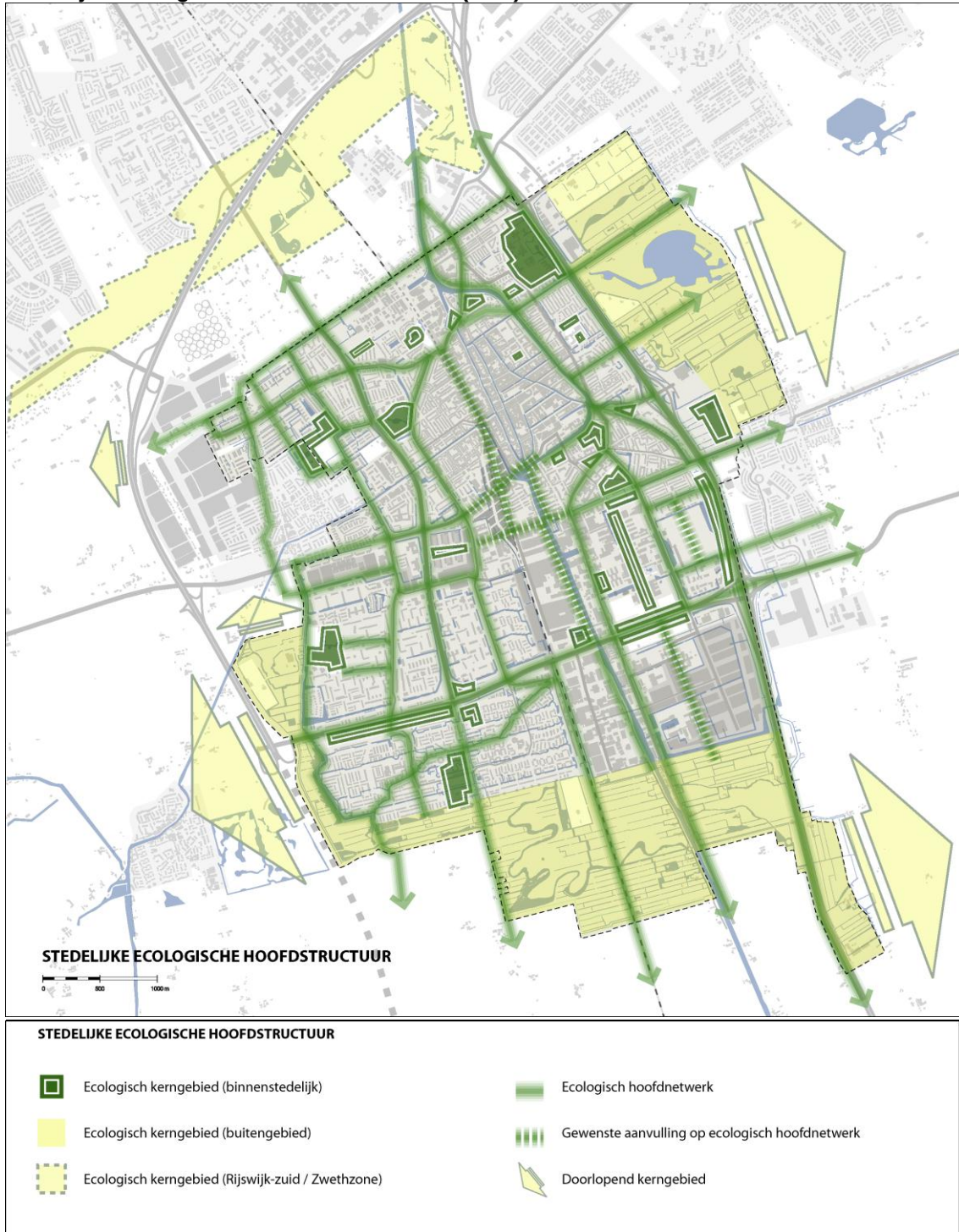
Bijlage 4: Ecologisch perspectief

Kwaliteiten en kansen

Vanuit ecologisch perspectief wordt ingezet op gebieds- en soortbescherming. Daarbij is de ambitie om de natuur en het daarbij behorende netwerk op zowel stads-, wijk- als buurniveau te behouden en te versterken. Dit houdt in dat gestreefd wordt de verscheidenheid aan planten en dieren en de leefgebieden te vergroten, door knelpunten in het ecologische- en ruimtelijk netwerk op te lossen en de kwaliteit van de vlakken (leefgebieden), lijnen (verbindingzones) en punten (punten) te versterken.

Stedelijke ecologische structuur van Delft (SES)

De stedelijke ecologische structuur in Delft bestaat uit vlakken (buitengebied, kerngebieden, stapstenen), met daartussen lijnen (ecologische verbindingzones als bermen, bomenrijen, waterstructuren, oevers, bomenrijen) en punten (bomen, voorzieningen). De verbindingzones bestaan uit zoveel mogelijk aaneengesloten groene verbindingen die kerngebieden in de stad verbinden, met elkaar én met het buitengebied. Behoud en versterking van de verbindingzones is beleidsuitgangspunt, waarbij een koppeling gemaakt wordt met recreatief medegebruik.

Vlakken

De kerngebieden bestaan uit grotere groene eenheden, zoals parken, begraafplaatsen, grote particuliere tuinen, sportvelden, een aantal gebieden die zijn aangewezen als cultuurhistorisch groen en *stepping stones*. Zij dragen bij aan het voorkomen van planten en dieren in de stad en daarmee ook aan de belevingswaarde van die gebieden. Uitgangspunt voor kerngebieden is het behouden ervan én het maatvoeren van transities, en wel binnen grenzen zodanig dat de natuur- en cultuurhistorische waarden gewaarborgd blijft in combinatie met leef- en recreatiegebied voor mens en dier.

Lijnen

Via de ecologische verbindingzones kunnen planten en dieren zich door de stad verplaatsen en vindt uitwisseling van soorten plaats tussen groengebieden in en om de stad. Voor vele planten en dieren zijn de verbindingzones ook een leefplek. Het gebruik van de verbindingen wordt ondersteund door verspreidingsgegevens van dieren. Zo wordt voorkomen dat soorten geïsoleerd raken en kunnen populaties duurzaam in stand worden gehouden. Hierbij geldt dat voor een goed functionerend netwerk de maatvoering van de lijnen en het biotoop bepalend is voor het (potentieel) voorkomen van soorten. In de afgelopen decennia hebben steeds meer plant- en diersoorten de stad ontdekt. Hieronder valt ook een groot aantal soorten die nationale of internationale bescherming genieten en waarvoor de gemeente een zorgplicht heeft.

De stedelijke ecologische structuur is, voor zover deze een rol speelt op stads- en wijkniveau, weergegeven op de ecologische kaarten. Hierin zijn ook gewenste verbindingen opgenomen om het netwerk beter te kunnen laten functioneren. Bomen nemen daarin een bijzondere plek in, omdat zij belangrijke structuurdragers zijn. Tevens zijn bomen van belang voor korstmossen, schimmels en paddenstoelen. Ze bieden voedsel en rust aan insecten, vogels en zoogdieren. Ook dienen ze als foerageroute voor vleermuizen.

Aan de ecologische structuur zijn natuurdoeltypen en natuurdoelsoorten gekoppeld. Deze zijn afgeleid uit het gebruik van de structuur door met name dieren, in samenhang met recreatief medegebruik. Om de structuur te optimaliseren wordt gebruik gemaakt van structuur- en natuurbouwstenen. Het ecologisch netwerk, samen met de natuurdoeltypen en -soorten als de bouwstenen, zijn de basis voor het optimaliseren van het groene netwerk in Delft.

Kansen worden benut door al bij de planvorming rekening te houden met zowel het (potentieel) voorkomen en de verspreiding van plant en dier en – indien gewenst of, vanuit de Flora- en faunawet, verplicht – daarvoor de nodige maatregelen te nemen. Hierbij spelen het ambitieniveau, streefbeeld, natuurdoeltypen, vegetatietype, doelsoorten, biotoopwensen, inrichtingsvoorwaarden en beheermaatregelen een belangrijke rol en zullen per zone worden geconcretiseerd. Er is een beeldkwaliteitsplan beschikbaar voor de structuurbouwstenen (zie schema in bijlage 3).

De mate van beplanting, ruimte, rust en samenhang in deze structuur bepaalt of de meest kritische soorten van een ecosysteem zich kunnen vestigen en handhaven. Gestreefd naar een grote diversiteit aan (inheemse) beplanting (waaronder bloem- en vruchtdragende planten en bomen).

Natuur beperkt zich niet alleen tot de hoofdstructuren. Het ecologisch netwerk is dan ook sterk gekoppeld aan natuur op wijkniveau via (openbaar)groen in de wijken (plantsoenen, groenstroken, bomen, (collectieve) binnentuinen), particuliere tuinen, volkstuinten, bedrijventerreinen of groen van onder andere woningbouwcoöperaties of maatschappelijke organisaties. Afhankelijk van soortkeuze, inrichting en beheer fungeert dit groen als stapsteen en kan het waardevolle natuur herbergen of een schakel vormen tussen kerngebieden. Ook groene daken en verticaal groen kunnen een bijdrage leveren; dit is echter nooit een vervanging van ecologisch waardevolle structuren.

Het netwerk op wijkniveau is niet als zodanig vastgelegd maar is van groot belang is voor het voorkomen van soorten in de stad. Juist dit fijnmazig ecologisch netwerk biedt kansen om de ecologische waarden in de stad te versterken. Hierbij wordt tegelijkertijd aangehaakt aan de projecten die verband houden de algemene zorgplicht in relatie tot de biodiversiteit waarbij specifieke maatregelen worden genomen zoals de aanleg van een ijsvogelwand, insectentoren, voorzieningen voor zwaluwen. Om deze kansen optimaal te benutten, is samenwerking nodig met inwoners, corporaties, ondernemers en andere belangenorganisaties. Doel hierbij is het vergroten van de biodiversiteit, ook op terreinen die in particulier eigendom en/of beheer zijn of bedrijventerreinen, en het op peil houden van de waardering van inwoners en ondernemers voor alles wat leeft. De gemeente stimuleert groen activiteiten via de website, brochures of afzonderlijke projecten. Voorbeelden zijn de groene daken subsidie, boomspiegelplan, woonruimte gezocht voor de gierzwaluw en tips voor wat je zelf kunt doen in het groen.

De ecologische structuur zet de stad niet op slot, maar is juist een uitdaging om samen te werken met de natuur en deze beleefbaar te maken. Natuur wordt immers niet alleen beschouwd als object, gebied of soort, maar vooral als proces. Werken met natuur is werken met ecologische processen in relatie met de sociale en economische processen.

Barrières, ecoduikers

De ecologische zones staan onder invloed van stedelijke activiteiten zoals doorsnijdingen door wegen, watergangen die via duikers doorlopen, harde oevers, recreatief gebruik en het uitlaten van honden. Uitgangspunt is het opheffen van bestaande barrières en het voorkómen van nieuwe. Van een aantal knelpunten is duidelijk dat ze een niet te nemen barrière vormen voor lopende of kruipende dieren. Oplossing voor deze punten moet op stedelijk niveau worden gezocht. Bij herinrichting of bouwplanontwikkeling zullen deze plekken nadrukkelijk in beeld komen, zodat via ontwerp oplossingen of technische maatregelen de barrières kunnen worden verzacht. Het gaat dan vooral om barrières voor amfibieën, zangvogels, kleine (lopende) zoogdieren en vleermuizen. Ook zal gekeken worden naar barrières voor egels en jonge watervogels zoals gesloten hekwerken of steile oevers. Oplossingen voor knelpunten zijn divers: het aanbrengen van amfibietunnels onder de weg, beschutting van struiken of houtrillen, niet gemaaide oeverkanten, etc.

Tijdelijke natuur

Kansen die zowel recht doen aan ecologie als aan economie vereisen een creatieve en flexibele aanpak. Een pro-actieve houding lijkt daarbij een veelbelovende benadering. Een voorbeeld hiervan is het concept tijdelijke natuur. Tijdelijke natuur kan variëren van een tijdelijk wijkpark (eventueel met beweiding), een ontmoetingsplek of juist een doolhof, een moestuin, natuurlijke kunstwerken van bloemen als koolzaad of korenbloem, *land-art*, mobiele natuur of tijdelijke natuur in relatie tot innovatieve ontwikkelingen.

Braakliggende gebieden kunnen worden benut door gebieden aan te wijzen voor 'tijdelijke natuur'. Door een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet ontstaan geen knelpunten met beschermde soorten. Hoewel 'tijdelijke natuur' weer verdwijnt, blijkt uit diverse projecten dat de biodiversiteit toeneemt. Een goede communicatie is hierbij van essentieel belang.

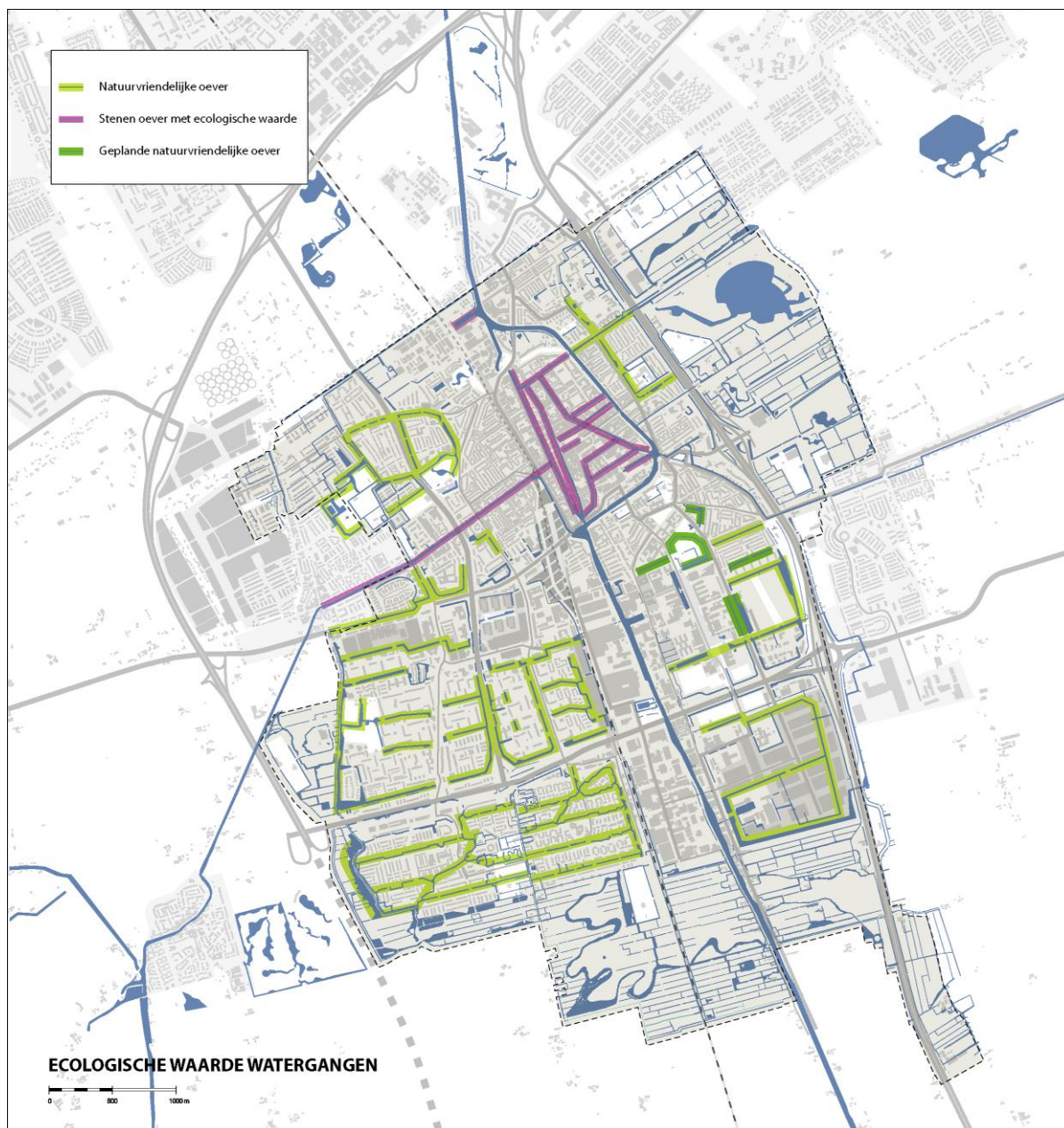
Tijdelijke natuur voorziet in vele aspecten van groen. Sociaal vanwege de betrokkenheid van bewoners, fysisch vanuit milieuaspecten, ecologisch door de aantrekkende werking van soorten en economisch doordat tijdelijke natuur veelal een aantrekkende werking heeft op bedrijven om zich te vestigen. Maar tijdelijke natuur kan bijvoorbeeld ook een verfraaiing zijn op pleinen in de stad in de vorm van mobiele tuinen of bomen.

Watergangen en poelen/vijvers

Water is een essentieel onderdeel van het ecologische netwerk van Delft. Watergangen zijn vooral van belang voor vissen, amfibieën en watervogels. Vleermuizen gebruiken de waterstructuur als foerageerroute en kades herbergen muurplanten. Langs oevers van watergangen, poelen, grote waterpartijen, vijvers en de Schie is de natuurwaarde relatief hoog. Hier zijn bij uitstek mogelijkheden om de samenhang tussen de ecologische kwaliteit en de leefbaarheid van de stad en haar soorten te versterken door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het passeerbaar maken van duikers. Hierbij wordt een link gelegd met de kaderrichtlijn water door het aanleggen van natuurvriendelijke

oevers ter verbetering van de (ecologische) waterkwaliteit en met de beleavings- en sociale waarde van groen.

Het waterbeleid van de gemeente Delft en het Hoogheemraadschap van Delfland is gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van water via een robuust waternetwerk. Een blauw netwerk in de stad is te realiseren door het oppervlaktewater zoveel mogelijk met elkaar te verbinden tot een natuurlijk watersysteem. Hierbij wordt aangehaakt bij de Europese Kaderrichtlijn Water die doelen stelt aan de chemische en ecologische toestand van oppervlakte- en grondwater. Het waternetwerk in combinatie met de groenstructuur is kansrijk in de stedelijke (her)ontwikkeling als drager van het stedelijk landschap. Vijvers en plassen maken onderdeel uit van dit netwerk, maar dragen pas bij aan een bergingsrol van het watersysteem als zij aansluiten op bestaande afwateringssystemen als boezemwateren. Een integrale benadering van een robuust groenblauwe structuur in combinatie met de opgave voor de toekomst krijgt op deze manier ook betekenis voor de fysische toepassing van groen, onder andere in de energiehuishouding.

In bovenstaande figuur zijn de huidige natuurvriendelijke oevers binnen stedelijk gebied (indicatief) weergegeven.

Bij de aanleg van nieuwe watergangen en herstelwerkzaamheden van oeverbeschoeiingen, worden vanuit kwaliteitsoverwegingen natuurvriendelijke oevers aangelegd, als dit waterstaatkundig verantwoord is, stedenbouwkundig ingepast kan worden en binnen daarvoor beschikbare budgetten gerealiseerd kan worden. Om te bepalen welke oevers op welke plek mogelijk zijn, is een leidraad oevers opgesteld, op basis van afmetingen en functie van de watergang binnen Delft. Deze leidraad gaat uit van watertype, watersysteemfunctie, waterkwaliteitsfunctie, natuurfunctie en recreatieve functie. Per type watergang is aangegeven welke inrichtingsmogelijkheden er zijn, welke type flora en fauna te verwachten is en is richting gegeven aan uitgangspunten voor beheer. Op een aantal plekken waar het niet mogelijk of wenselijk is natuurvriendelijke oevers aan te leggen, komen 'uitstapplaatsen' voor fauna.

Poelen zijn losse inrichtingselementen, met name van belang voor amfibieën en libellen. In de stad ligt een aantal poelen, waaronder de Berlagepoel in Delft-Zuidoost. Vanuit ecologisch oogpunt is het wenselijk om meerdere poelen in de buurt van elkaar te ontwikkelen. De wenselijkheid hiervan zal per gebied in een vroegtijdig stadium van planvorming worden afgewogen.

Bomen

De gemeente zet in op een duurzaam bomenbestand. Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de natuurwaarde, de 'groene' belevings- en milieuwaarde, de economische- en cultuurhistorische waarde en de leefbaarheid van de stad. Vanuit ecologisch invalshoek wordt ingezet op

- het versterken van een samenhangende bomenstructuur voor de stad;
- het aanvullen van ontbrekende schakels in de (hoofd)bomenstructuur om te komen tot een groen raamwerk door het versterken van de bomenstructuur, het markeren van specifieke plekken, concrete uitwerkingen op wijkniveau zoals de visie groen blauw voor Delft Zuidoost, de verspreiding van soorten en met name vleermuizen, behoud van horstbomen bevorderen, het inboeten van bomen, aanbevelingen vanuit het rapport de Lanen van Delft en de visie openbare ruimte en de structuurvisie van Delft;
- het vergroten van de diversiteit van het bomenbestand.

Bijlage 8 gaat nader in op de beleidsuitgangspunten voor bomen en het afwegingskader.

Biodiversiteit

In Delft komt een groot aantal soorten planten en dieren voor die gebruik maken van het groene netwerk en de bodem, als onderdeel van de leefomgeving. Zo hebben bomenrijen en watergangen invloed op foerageergedrag en verspreiding van vleermuizen door de stad, het groen in parken en tuinen biedt rust en ruimte voor vele zangvogels, gebouwen bieden verblijfplekken voor gierzwaluwen, mussen en vleermuizen, oude muren bieden ontwikkelingsmogelijkheden voor muurplanten, bermen en oevers fungeren als netwerk voor kleine zoogdieren, vlinders en libellen en watergangen en poelen bieden leefruimte voor vissen en amfibieën.

De gemeente wil de biodiversiteit in de stad versterken. Door straatbeplanting en verticale tuinen aan bepaalde eisen te laten voldoen (minimale afstand, aansluiting netwerk) kunnen geschikte migratieroutes voor vleermuizen worden gecreëerd. De aanleg van daktuinen (ingeplant met mos, gras, kruiden of zelfs bomen) zorgt voor een tweede maaiveld waar veel insecten en vogels van profiteren. Ook kunnen groene daken goed gecombineerd worden met zonnepanelen. Bestaande of nieuwe bebouwing kan met kleine ingrepen een goed leefgebied vormen voor gebouw bewonende soorten als gierzwaluwen, mussen of vleermuizen. Op de lange termijn kan dit leiden tot een opwaartse trend in de populatieontwikkeling. Ook bij nieuwe bebouwing is het streven om standaard maatregelen als vogelvides en neststenen op te nemen. Daarnaast wordt ingezet op specifieke maatregelen zoals het behoud van muurplanten, nestvoorzieningen voor vogels (bijvoorbeeld voor ijsvogels, oeverzwaluwen) en vleermuizen, beschermingsmaatregelen voor amfibieën (schuine stoepranden of amfibievriendelijke kolken) en insecten (bijenhotels). Delft zet ook in op een hoge diversiteit aan planten, struiken en boombeplanting. Speciale aandacht blijft voor de ambassadeursoort voor Delft, de gierzwaluw.

De gemeente maakt gebruik van de Nationale Databank Flora en Fauna. Deze databank wordt onder andere gebruikt als hulpmiddel voor het nemen van gerichte inrichtingsmaatregelen en voor het opstellen van ecologische adviezen voor beheer en ontwikkelingen in de stad. Op grond van de waarnemingen zullen kansenskaarten worden opgesteld. Deze kansenskaarten worden gebruikt om bij

ruimtelijke ontwikkelingen en bij beheer waar mogelijk in te zetten op het nemen van specifieke maatregelen voor bepaalde soorten, de aanleg van groene daken of gevels.

Bij bestendig beheer en onderhoud en bij ruimtelijke ontwikkelingen moet getoetst worden aan beschermde flora en fauna. Een gedragscode wordt ingezet om gebruik te kunnen maken van vrijstellingsmogelijkheden binnen de Flora- en faunawet.

In een aantal situaties eist de Flora- en faunawet specifieke maatregelen en/of compensatie. Hierbij wordt ingehaakt op bestaande soortfiches vanuit het ministerie, aangevuld met fiches voor in Delft voorkomende beschermde en rode-lijstsoorten. De gemeente wil hierin een pro-actieve rol vervullen door in een vroeg stadium mitigerende maatregelen op basis van een verkennend flora- en faunaonderzoek te verkennen om mogelijk voorkomende en beschermde soorten te behouden. Een dergelijke benadering levert veel winst vanuit biodiversiteit maar zeker ook tijdswinst voor het uitvoeren van projecten.

Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal

impressie gebruik SES

Gegevensautoriteit Natuur

Stichting VeldOnderzoek
Flora en Fauna

Instituut voor Biodiversiteit
en Ecosysteem Dynamica

2758 records

● Middelpunt < 1km²

● Middelpunt 1km² - 5km²

● Middelpunt > 5km²

■ Vlak

0 2000

schaal 1 : 50000

De NDFD is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFD zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-) onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Bovenstaande figuur geeft een impressie van het gebruik van de stedelijke ecologische structuur van enkele soorten zoogdieren.

Natuurdoeltypen en natuurdoelsoorten

Gebiedstype	Gebieden	Natuurdoeltype	Natuurdoelgroepen
Historische Binnenstad	Binnenstad	Natuur van de stenen ruimte	Muurplanten, rotsvogels (gierzwaluwen), kleine zoogdieren (vleermuizen)
Woonomgeving stedelijk	Vooroorlogse schil rondom de binnenstad met enkele nieuwere inbreidingen	Natuur van de stenen ruimte Natuur van de woonomgeving Natte natuur	Stads-, rots- en tuinvogels, vlinders en bijen, kleine zoogdieren, verwilderde tuin-, ruigte- en bosrandplanten
Woonomgeving groenstedelijk	Naoorlogse woonwijken aan westzijde stad	Natuur van de woonomgeving Natuur van hooi- en weiland (nat/droog) Natuur van ruigte en struweel (nat/droog)	Stads-, rots- en tuinvogels, vlinders en bijen, kleine zoogdieren, verwilderde tuin-, ruigte- en bosrandplanten, amfibieën
Werkomgeving stedelijk	Schieoevers Zuid, DSM-Oost/ Vrijenbanselaan	Natuur van stenen ruimte Natuur van woonomgeving Natuur van hooi- en weiland (nat/droog)	Stadsvogels, vlinders en bijen, kleine zoogdieren, amfibieën
Werkomgeving groenstedelijk	Technopolis, DSM-West, Delftechpark	Natuur van de woonomgeving Natuur van hooi- en weiland (nat/droog) Natuur van ruigte en struweel (nat/droog)	Grote diversiteit aan plantensoorten, vlinders, park-, struweel- en stadsvogels, kleine zoogdieren, amfibieën, vlinders en libellen
Transformatiegebied groenstedelijk	Schieoevers-Noord	Natuur van de woonomgeving	Tuin- en stadsvogels, vlinders, kleine zoogdieren
Onderwijs-campus	TU-wijk	Natuur van de woonomgeving, Natuur van hooi- en weiland (nat/droog) Natuur van parkbos	Tuin- en parkvogels, vlinders en libellen, kleine zoogdieren, ruigtesoorten
Zorgomgeving	St. Joris, Reinier de Graaf Gasthuis	Natuur van parkbos, Natuur van de woonomgeving	Tuin- en stadsvogels, vlinders en libellen, kleine zoogdieren, planten
Buitenstedelijk groen	Delftse Hout, Recreatiegebied Midden-Delfland: Kerpolder, Abtswoudse- en Ackerdijkse Bos	Natuur van parkbos, Natuur van hooi- en weiland (nat/droog) Natuur van ruigte en struweel (nat/droog) Natuur van open water	Vogels van weide, moeras, park en bos, kleine zoogdieren, amfibieën, insecten en vissen

Bron: Ecologieplan, de groene aders van Delft 2003-2015

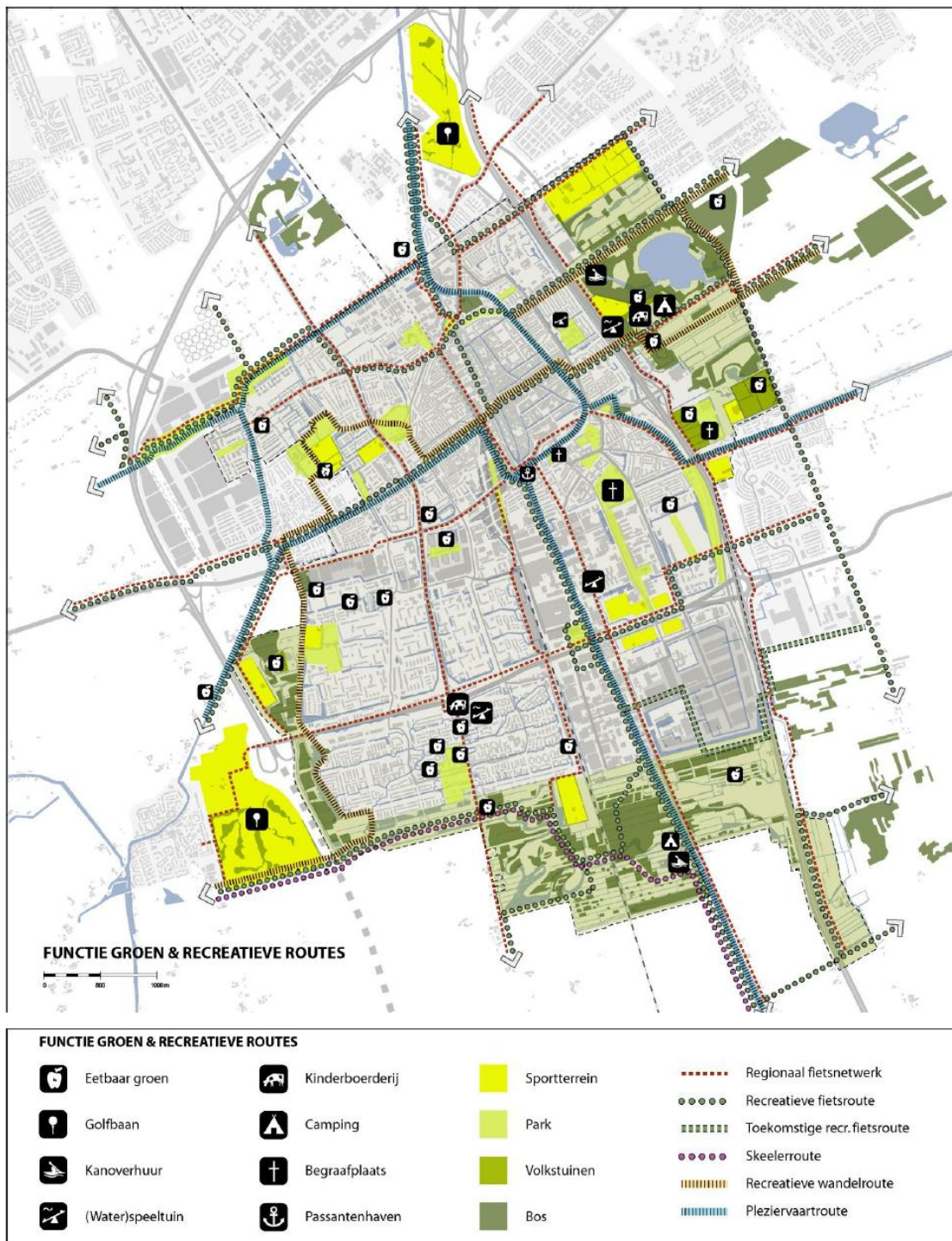

Bijlage 5. Groen Delft in sociaal perspectief

Kwaliteiten en kansen

De sociale betekenis van groen heeft alles te maken met de gebruikswaarde van het aangelegde groen. Het betreft de waarde die groen heeft voor bewoners (bijvoorbeeld een park), de kennis van groen (natuureducatie), de gezondheidswaarde (bijvoorbeeld herstel, beweging, overgewicht) en het beleven van groen (sociale cohesie, recreatie, ontmoetingsplekken, speelplekken, natuur). Vooral de aanwezigheid van bomen werkt positief op de individuele beleving van stedelijke ruimte. De maatschappelijke betekenis blijkt ook uit de positieve effecten van groen op de kwaliteit van de stad en de mogelijkheden voor een grote verscheidenheid aan functies.

De sociale waarden van groen zijn ruimtelijk te koppelen aan de ecologische structuur, recreatieve routes, (landschaps)parken, (verblijfs)groen, kinderboerderijen of dierenweiden, sportvelden, volks- en kindertuinen, begraafplaatsen, speeltuinen, educatieparken als de botanische tuin en Arboretum-Heempark en (tijdelijke) groenbestemming, zoals buurtmoestuinen (Moe's tuin, Wippolder, Gillesparadijs), tuinen bij kinderopvang en het openbaar groen in de woon- en werkomgeving. Een overzicht van de routes en huidige (al dan niet tijdelijke) groene plekken zijn opgenomen in onderstaande figuur.

In de sociale sector groeit het besef dat groen een maatschappelijke functie heeft en dat men groen als middel kan inzetten om bepaalde sociale processen te stimuleren. Groen kan een bijdrage leveren aan het versterken van sociale cohesie en het oplossen van integratievraagstukken. Maar ook aan het bereiken en activeren van kwetsbare groepen. Er is nauwelijks discussie over het belang van groen voor de sociale en fysieke ontwikkeling van kinderen. De gemeente wil verder op de ingeslagen weg om de verbinding tussen het groene en het sociale domein te versterken door krachten te bundelen. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld buitenschoolse activiteiten, kinderopvang in het groen, brede-schoolactiviteiten en maatschappelijke stages.

Bewonersparticipatie

Delftenaren zijn duidelijk betrokken bij hun stad. Deze betrokkenheid biedt kansen om initiatieven te stimuleren en te faciliteren, zoals initiatieven voor eetbaar groen, fruitbomen, stadslandbouw, tijdelijke natuur, aanleg van geveltuinen, boomspiegels, plantenbakken in de openbare ruimte, groene speelpleinen en buurtmoestuinen of dak- en gevelbegroeiing. Bewoners, maatschappelijke organisaties en scholen nemen al initiatieven voor bijvoorbeeld de aanleg van buurtmoestuinen of groene speelplekken zoals bijvoorbeeld het project Groen en water rond het huis of het vergroenen van schoolpleinen in Delft (met subsidie vanuit de regio). Deze plekken dragen bij aan de betrokkenheid van bewoners in alle leeftijden en speelplezier voor kinderen in de natuur. Maar ook bestaande plekken, zoals kindertuinen in Delft en activiteiten vanuit (natuur)verenigingen of brede school, versterken de waardering van groen. Deze initiatieven dragen tegelijkertijd bij aan de rijkdom aan vlinders, bijen of kleine zoogdieren in wijken.

In het kader van het efficiënter omgaan met beperktere middelen, heeft er een transitie plaatsgevonden in het gemeentelijk groenbeheer. Dit biedt ook de gelegenheid om bewoners ruimte te geven om een rol te spelen in het beheer. Om participatie in het groen te bevorderen, is het mogelijk om een beheerovereenkomst tussen bewoners en de gemeente af te sluiten. Deze overeenkomst legt vast onder welke voorwaarden beheer en onderhoud worden uitgevoerd en welke andere rechten en verplichtingen partijen hebben. Hierbij gaat het om collectieve initiatieven van minimaal drie bewoners of van organisaties samen met bewoners.

Naast directe participatie bij zelfbeheer staat de gemeente open om in dialoog te gaan met partijen om te kijken naar de wensen en initiatieven die zij hebben. Dit speelt zowel op wijk- als op buurtniveau. Een voorbeeld van een open dialoog op wijkniveau is de uitwerking voor groenblauw in Delft Zuidoost.

In de woonwijken kiest de gemeente meestal voor planten die makkelijk te onderhouden zijn, waarbij wel een lijn is ingezet om meer vaste planten toe te passen in de openbare ruimte. Als bewoners meer kleur en natuur in de straat willen, kunnen zij in overleg met de gemeente gaan om te kijken welke mogelijkheden er zijn.

Groene werkgelegenheid

Een overgang naar een groene economie leidt tot een verschuiving in werkgelegenheid. Delft wil investeren in groene werkgelegenheid voor mensen die (tijdelijk) zonder werk zitten. Daartoe is de gemeente in 2011 een pilot gestart. Hierin zijn onder meer projecten gestart als hulpboeren bij Hoeve Biesland voor het beheer van de Delftse Hout, Firma van Buiten voor verwerken van streekproducten en het Energieteam voor het aanbrengen van energiebesparende maatregelen aan gebouwen en woningen. Er liggen nog meer kansen door groenonderhoud in grotere mate in- en uit te besteden aan partners in re-integratie zoals bijvoorbeeld Combiwerk en Hoeve Biesland. Kansen op kostenbesparing en kansen op het gebied van (groene) werkgelegenheid in Delft.

Het doel is om additionele werkgelegenheid te bieden aan burgers die aangewezen zijn op een WWB-uitkering en werknemers met een dienstverband in het kader van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het realiseren van de werkervaringsplaatsen levert een arbeidsprestatie als bijdrage aan de kwaliteit van het groenonderhoud. Ook worden hiermee aangepaste werkplekken gerealiseerd. Burgers zonder werk kunnen zo ervaring opdoen waarmee ze uiteindelijk weer betaald werk kunnen vinden.

Tweejaarlijks worden de resultaten van het project op het gebied van Groene werkgelegenheid (re-integratie), inzet van Wsw'ers en de kwaliteit van groenonderhoud geëvalueerd.

Recreatieve netwerken

Om de afstand tot groen te verkleinen, is het belangrijk om aantrekkelijke groene en recreatieve verbindingen te maken vanuit het hart van de stad naar de parken en de omliggende natuur- en recreatiegebieden. Hiermee wordt een directe link gelegd met het ruimtelijk perspectief en de ruimtelijke structuurvisie van Delft. Dit versterkt de groene plekken en gebieden in en om de stad en stimuleert het fietsen en wandelen dichtbij huis. Ook waterrecreatie speelt hierbij een rol. Het versterken van de relatie stad-land vindt plaats in nauwe samenhang met de provincie, Hof van Delfland en regiopartners. Dit heeft onder meer geleid tot het ontwikkelen van zogenaamde 'poorten' aan de oost- en zuidzijde van Delft.

Educatie

Om de ambities van de gemeente te realiseren, werkt Delft samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, (kennis)instellingen, andere overheden en inwoners. Natuur- en milieucommunicatie wordt daarbij steeds vaker ingezet als middel om in de stad kennis van, waardering voor, betrokkenheid met en verantwoordelijkheid voor natuur en milieu te vergroten. Dit gebeurt via lessen en cursussen voor scholen en buitenschoolse activiteiten, projecten en activiteiten in de wijk, stad en regio, het stimuleren en faciliteren van initiatieven in de stad, samenwerking en netwerkactiviteiten en tentoonstellingen. De gemeente werkt hierbij op een aantal thema's samen met onder meer andere NME-diensten, de provincie en waterschappen.

De gemeente sluit in haar communicatie en – voor zover mogelijk – maatregelen aan op landelijke thema's, zoals het jaar van de bij of het jaar van de vleermuis. Een voorbeeld is onder meer de realisatie van een bijenhotel.

Bijlage 6. Groen in fysisch perspectief

Kwaliteiten en kansen

Met de fysische waarden van groen bedoelen we de *regulerende* ecosysteemdiensten, zoals het regulerend vermogen van groen op de omgevingstemperatuur, de opname van fijnstof, koolstofvastlegging, plaagbestrijding, waterregulatie en het reinigend vermogen.

Groen biedt een goede basis om het (micro)klimaat in de stad te verbeteren, wat bijdraagt aan een prettige leefomgeving. Als we stappen willen zetten naar een duurzame stedelijke ontwikkeling, is een samenhangende strategie nodig die verder gaat dan het opstapelen van sectordoelen. De opgave ligt zowel op het niveau van de stad als op buurt- en zelfs gebouwniveau.

De gunstige invloed van grote en kleine groene vlakken of plekken, zoals groene daken, op de warmtebalans van de stad is al merkbaar bij straatbomen. Maar het effect is sterker als lanen verbonden zijn met kleinere en grotere parken en vooral met groenzones die stad en land verbinden. Groen draagt tevens bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. De toepassing en het gebruik van groen en water zal wellicht op punten moeten worden aangepast om deze nieuwe functie, ook vanuit ecosysteemdiensten, te kunnen vervullen. Samen met het Hoogheemraadschap van Delfland en andere instanties zet de gemeente in op het verbeteren van de functionele toepassing van groen en water.

Klimaatverandering

Als gevolg van de klimaatverandering worden de winters milder, de zomers warmer, neemt de neerslagkans en neerslagduur toe en zal periodiek hevige neerslag mogelijk zijn met kans op (tijdelijke) overstroming van straten en kelders. Langdurige hitte en droogte zorgen voor verdroging van vegetatie en verslechtering van de waterkwaliteit (verziltig, algenbloei), waardoor de kwaliteit en de bruikbaarheid van de stad en recreatievoorzieningen onder druk komen te staan. Maar ook schade door tijdelijke overstroming, verslechtering van (zwem-)waterkwaliteit of sterfte door hittestress is mogelijk.

Het recreatief gebruik van de groengebieden in en om de stad zal naar verwachting toenemen door mensen die verkoeling zoeken tijdens hitteperiodes en als gevolg van een langer recreatieseizoen door een warmer voor- en najaar. Er zijn twee strategieën om de klimaatverandering aan te pakken: klimaatmitigatie en klimaatadaptatie.

Klimaatmitigatie

Klimaatmitigatie is het reduceren van klimaatverandering door middel van het verminderen, voorkomen of opvangen van broeikasgassen. Het klimaatbeleid van Delft streeft naar klimaatneutraal in 2050. Hierbij wordt vooral ingezoomd op het verkleinen van de energievraag. Ecosystemen en planten (met name bomen) kunnen een wezenlijke bijdrage leveren om dit doel te bereiken, omdat zij zorgen voor een natuurlijke verkoeling in de zomer. Met name bij grote gebouwen kan het installeren van groene daken of muren, al dan niet in combinatie met zonnepanelen, de isolatiewaarde vergroten. Dat leidt tot een binnenklimaat dat in de zomer koeler en in de winter warmer is daarom minder energie verbruikt. Ook het aanleggen van groene fiets- en wandelpaden stimuleert mensen om vaker de auto te laten staan, wat ook weer leidt tot een verminderde vraag naar fossiele brandstoffen.

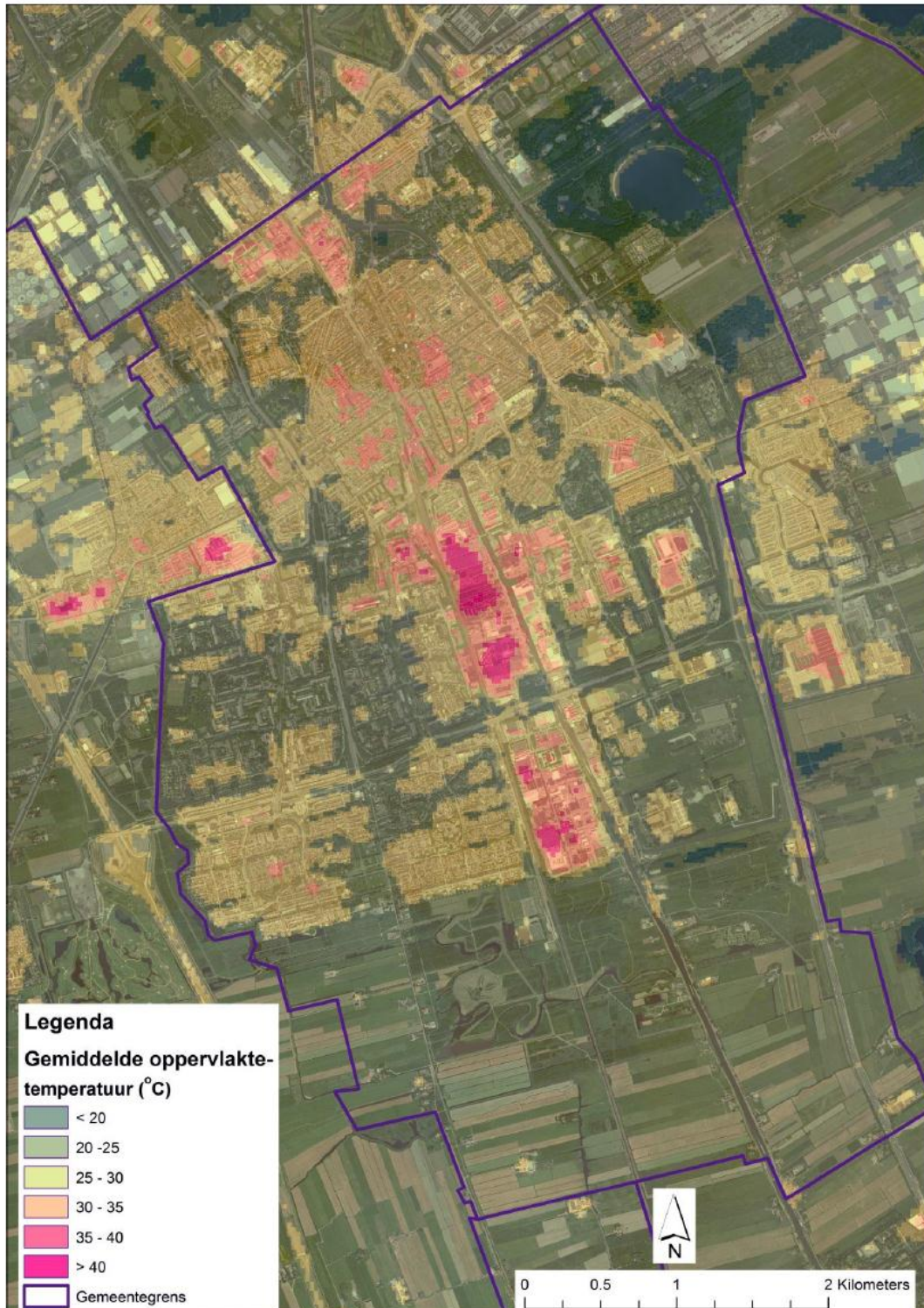
Klimaatadaptatie

Om de kansen die klimaatverandering biedt te benutten en de negatieve effecten van klimaatverandering op te vangen, is klimaatadaptatie nodig. Temperatuurstijging leidt bijvoorbeeld tot een afname van koudeminnende soorten en een toename van warmteminnende soorten. Om de adaptatie van soorten en de stad als ecosysteem te vergroten, is het beleid gericht op het verbinden van groenstructuren, het door groenaanleg creëren van ruimte voor wind voor verkoeling, het vergroten van de diversiteit in beplanting en het verbeteren van de standplaats van bomen en planten.

Hitte in de stad

In de stad is de temperatuur gemiddeld hoger dan in het buitengebied. Dit wordt het hitte-eilandeffect of *Urban Heat Island* genoemd. Ook binnen Delft zijn duidelijke verschillen meetbaar in de temperatuur. Deze variëren van circa 20-23 °C in Buitenhof tot meer dan 29 °C in bijvoorbeeld de binnenstad en Schieoevers. Naast het effect van de hitte gaan periode met hoge temperaturen veelal

samen met een verslechtering van de luchtkwaliteit en droogte. Aan de hand van kansencarten zullen de adaptatiemaatregelen inzichtelijk worden gemaakt, om onder andere een verkoelende werking op de gemiddelde oppervlaktetemperatuur in de wijken te realiseren. Ook het benutten van wind kan bijdragen aan het verbeteren van het thermisch comfort in de stad, of het reflecteren van zonlicht door de daken te voorzien van beplanting of lichtere kleuren.

Gemiddelde temperatuur in Delft op een zomerse dag (bron: TNO Delft)

Extreme buien

In de provinciale waterverordening zijn beschermingsniveaus vastgesteld die eisen stellen aan de inrichting van regionale wateren. Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft deze vertaald naar normen voor de benodigde afvoer- en bergingscapaciteit in de boezem en de polders. De ABC-normen voor waterberging zijn van toepassing op alle ruimtelijke ontwikkelingen en houden rekening met de verwachte klimaatsverandering en de economische waarden van een gebied. Groene gebieden reguleren op natuurlijke wijze de waterstanden door water in de bodem en rond plant- en boomwortels op te slaan. Door het opstellen van kansenkaarten voor groen en blauw voor de stad of per gebied kunnen specifieke inrichtingsmaatregelen worden genomen zoals waterdoorlatende verharding, wadi's, groene daken en begroeide gevels meegenomen vanwege de bijdrage aan waterberging en zuiveren het water. Watergangen en vijvers zijn goede waterbuffers en slaan oppervlaktewater op voor drogere tijden.

Verandering in natuur

Soorten die worden bedreigd door de klimaatverandering hebben behoefte aan groene verbindingen die de afzonderlijke plekken met elkaar verbinden. Hierbij is een grote diversiteit aan plantensoorten van groot belang en daarmee een grotere veerkracht van het ecosysteem. De gemeente volgt de ontwikkelingen op dit gebied en de consequenties voor de diversiteit aan beplanting. Het voorkomen van soorten wordt opgenomen in de nationale databank Flora en fauna. Dat er een verandering in soortensamenstelling optreedt, is zowel landelijk, maar ook in Delft al merkbaar.

Milieukwaliteit

De mogelijkheden om bomen en planten in te zetten voor verbetering van de luchtkwaliteit staan momenteel politiek en maatschappelijk sterk in de belangstelling. Beplanting heeft immers een positief effect op de luchtkwaliteit, omdat ze gasvormige componenten via het blad uit de lucht kan opnemen en fijnstof afvangen. Om de luchtkwaliteit te verbeteren zal specifiek groen worden ingezet, mede aan de hand van een kansenkaart voor groen in relatie tot verkeersintensiteit.

Fysische waarden van groen bij ruimtelijke ontwikkelingen

De mogelijkheden om groen toe te passen vanuit het fysisch perspectief, variëren op de ruimtelijke schaalniveaus van respectievelijk: gebouw, buurt, wijk en stad en verschilt tussen stakeholders. Daarnaast kunnen we onderscheid maken naar de verschillende gebiedstypes, als beschreven in hoofdstuk 5.

Op stadsniveau biedt het totale blauwgroene raamwerk op warme dagen aangename plekken om naartoe te gaan. Het raamwerk beïnvloedt de luchtkwaliteit en temperatuur van het stedelijke gebied. Ook biedt het een groot waterbergend en waterbufferend vermogen als ook een netwerk van open ruimte, waar de wind vrij spel heeft.

Op wijk- en buurniveau worden woonvelden vaak omsloten door een raamwerk van parken, wegen of waterpartijen of combinaties daarvan. Typerende elementen zijn kleinere parken, pleinen, straten en schoolpleinen. Klimaatmaatregelen kunnen de identiteit van een wijk of buurt versterken en bestaande elementen een nieuwe betekenis geven, bijvoorbeeld als waterberging.

Op gebouwniveau dragen onder andere groene daken, verticaal groen, bomen, en de mate van verharding van kavels bij aan een goed leefklimaat.

De gemeente wil bewoners en andere partijen stimuleren om maatregelen te nemen en daarmee een bijdrage te leveren aan een leefbare stad. Hierbij wordt ingezet op maatregelen als het vergroenen van (binnen)tuinen, toepassing van waterdoorlatende verharding en het afkoppelen van water.

Bijlage 7. Groen in economisch perspectief

Kwaliteiten en kansen

Waardecreatie van groen

“Vergroenen van de leefomgeving leidt tot jaarlijkse besparing op directe zorgkosten van meer dan 100 miljoen euro door afname van overgewicht en obesitas, afname van het totale gebruik van antidepressiva met een besparing. Vergroenen van ziekenhuizen levert een jaarlijks miljoenen besparing op van ziektekosten, drie jaar lang alleen maar groene daken aanleggen levert een besparing op van circa 30 miljoen euro per jaar op de energiekosten. En het omzetten van 10% van het tuinenoppervlak van steen naar groen levert 9 miljoen besparing per jaar op aan afvoer- en zuiveringskosten van het regenwater” [op nationaal niveau].

Bovenstaande voorbeelden uit het rapport Groen Loont schetsen de baten van ecosysteemdiensten. Ze geven aan hoe groot de economische waarde van groen is en welke handelingsperspectieven er zijn als het gaat om investeren in groen. In een economische benadering betalen groenvoorzieningen zich ruimschoots terug. De focus hierbij ligt niet op groen als doel maar als middel om een probleem op te lossen of een ambitie te realiseren.

Om de balans tussen rood en groen in evenwicht te brengen is *out of the box*-denken nodig. Een van de oplossingen is de toepassing van groene daken of groene gevels. Het ontwikkelen van dergelijke structuren legt geen extra ruimtebeslag op en kunnen goed gecombineerd worden met bestaande functies.

Ecosysteemdiensten zijn overal om ons heen (Bron PBL 2010)

Ecosysteemdiensten zijn de baten die de levende natuur de mens oplevert. Zij vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen de sleutel voor gebiedskwaliteit, waarbij de baten van het natuurlijk systeem worden benut. Een multidisciplinaire aanpak zorgt voor betere en kosteneffectievere oplossingen door gewenste functies en de daarvoor gereserveerde budgetten aan elkaar te koppelen.

De meerwaarde van ecosysteemdiensten ligt in het ontdekken van de kracht en het duurzaam benutten en goed laten functioneren van het natuurlijk kapitaal (*planet*), het aantrekken en vasthouden van mensen en partijen met capaciteiten en ambities en het gezamenlijk overeenkomen en realiseren van nieuwe samenwerkingsverbanden (*people*) en het realiseren van nieuwe baten of verdienmogelijkheden in een gebied (*businesscases* - *profit*).

Kenniseconomie

Uit een maatschappelijke kosten batenanalyse die is uitgevoerd in het kader van het TEEB-project (*The economics of ecosystems and biodiversity*) voor Delft Zuidoost blijkt dat de voorgestelde maatregelen op het gebied van groen en blauw, met een totale last van 17 miljoen, een baat hebben van 27 miljoen. De gemeente wil een gestandaardiseerde methode zoals TEEB inzetten bij grote ontwikkelingen om de verdienmogelijkheden in beeld te brengen, inclusief immateriële die zich moeilijk in NCW laten uitdrukken. De gemeente gaat samen met bedrijfseconomische kennisdragers het gesprek aan met stakeholders hoe de publieke waarde vorm kan krijgen.

De operationalisering zit onder andere in een hogere prijs van woningen, aantrekkingskracht voor bedrijven, lagere kosten voor gezondheidszorg voor wat betreft medische kosten en ziekteverzuim en een verhoging van de productiviteit. Ook investeringen in recreatievoorzieningen leiden tot hogere bestedingen door zowel de lokale en regionale bevolking als door toeristen.

Gezondheid

De positieve relatie tussen de hoeveelheid groen in de leefomgeving en gezondheid is in meerdere onderzoeken duidelijk aangetoond. Een groene inrichting van de openbare ruimte (ook wel de *healing environment* genoemd), en specifiek rond zieken-, verpleeg- of bejaardenhuizen, levert de maatschappij – naast een verbetering van de leefkwaliteit van mensen – tegelijkertijd een besparing op in de vorm van een vermindering van verpleegkosten, ziekenhuisopname en medicijn gebruik. De gemeente heeft hierin een stimulerende rol.

Energie

Door middel van het aanleggen van beplantingen op nauwkeurig bepaalde plaatsen rond en in woonwijken kan een flinke reductie worden behaald van 10% op de energiekosten van woningen. De beplanting zorgt voor minder windval en daarmee voor minder warmteverlies van woningen. In regionaal verband haakt de gemeente aan op ontwikkelingen en projecten voor het benutten van groenafval op het gebied van vergisting, verbranding, vergassing en voor de productie van biobrandstoffen. Uitgangspunt daarbij is dat de verwerking van snoeiafval CO₂-neutraal is.

Bijlage 8. Bomen en herziening vergunningsstelsel

De gemeente zet in op een duurzaam bomenbestand. Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de natuurwaarde, de 'groene' belevings- en milieuwaarde, de economische- en cultuurhistorische waarde en de leefbaarheid van de stad. De functies en waarden spelen een belangrijke rol in de beoordeling van kapaanvragen van bomen binnen de gemeente Delft. In Delft staan ruim 37.000 bomen die bijdragen aan de structuur van de stad op zowel (buiten)stedelijk niveau (parken, lanen) als op wijkniveau (pleinen, plekken, straten).

Voor het behoud van een goed kwalitatief bomenbestand heeft de gemeente de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- versterken van een samenhangende bomenstructuur voor de stad, gebaseerd op cultuurhistorische waarden, ruimtelijke en ecologische uitgangspunten en milieuaspecten, waaronder duurzaamheid; bomen langs (hoofd)watergangen dragen in belangrijke mate bij aan deze structuur en zijn beeldbepalend voor de stad;
- uitwerken van de boomstructuur op zowel stedelijk niveau (parken, lanen) als op wijkniveau (pleinen, plekken, straten);
- aanvullen van ontbrekende schakels in de (hoofd)bomenstructuur om te komen tot een groen raamwerk voor de stad. Aanleiding daartoe is het versterken van de structuur van de stad door bomenrijen, het markeren van specifieke plekken, concrete uitwerkingen op wijkniveau zoals de visie groen blauw voor Delft Zuidoost, de verspreiding van soorten en met name vleermuizen bevorderen, het inboeten van bomen, aanbevelingen vanuit het rapport de Lanen van Delft en de visie openbare ruimte en de structuurvisie van Delft;
- bij inboet van uitgevallen/vervangen bomen in straat- en laanbeplantingen, de levensverwachting van de overige bomen en de integrale meerjarenplanning voor de uitvoering van werken, in de planvorming betrekken. Als wordt verwacht dat ook de overige bomen binnen een paar jaar aan vervanging toe zijn wordt de inboet uitgesteld. Of wordt besloten gelijktijdig de gehele boomstructuur vervangen. Als wordt verwacht dat binnen een paar jaar grote onderhoudswerken aan verhardingen of rioleringen (herinrichting) worden uitgevoerd, wordt de inboet uitgesteld tot de uitvoering van deze werken. Of wordt besloten het groot onderhoud (herinrichting) eerder uit te voeren;
- het behoud van de bijzondere status van monumentale bomen en beschermwaardige houtopstanden, die opgenomen zijn in een lijst van beschermde houtopstanden. De lijst van waardevolle houtopstanden wordt vier jaarlijks geactualiseerd en door het college vastgesteld. In dit proces kunnen ook nieuwe monumentale bomen en gedenkwaardige bomen worden aangewezen;
- bij aanleg, beheer en onderhoud extra zorg te besteden aan zowel ondergrondse als bovengrondse groeiomstandigheden, met name bij aanplant of bij groeiomstandigheden van oudere en/of zieke bomen en monumentale bomen. Hiermee wordt tevens gestreefd naar het vergroten van de gemiddelde leeftijd van bomen in Delft;
- schade bij de aanleg van kabels en leidingen wordt zoveel mogelijk voorkomen door het houden van voldoende afstand. Mocht dit niet mogelijk zijn dan wordt gezocht naar technische oplossingen. Bij werkzaamheden worden afdoende beschermende maatregelen genomen om de, of in de omgeving van, het werkterrein aanwezige bomen te beschermen volgens de richtlijn "Boombescherming".
- vergroten van de diversiteit van het bomenbestand;
- proactief vervangen van zogenaamde snelgroeiers middels meerjarenvervangingsplannen. Dit, om op termijn rigoureuze kap te voorkomen.

Werkwijze

Het bomenbeleid is gericht op het vroegtijdig en zorgvuldig afwegen van het belang van bomen en houtopstanden bij projecten en stedelijke ontwikkelingen. Een goede afweging wordt, indien noodzakelijk, mede bepaald door het uitvoeren van een boomeffectanalyse (BEA). In projecten en bij (her)ontwikkelingen worden bomen in een vroeg stadium en integraal in de afweging meegenomen, waarbij gestreefd wordt naar een inpassing van bestaande bomen, eventueel met aanpassing van een ontwerp. Indien dit om redenen niet mogelijk is, wordt bekeken of de bomen verplant kunnen worden alvorens tot kap over te gaan.

In het collegeprogramma heeft de gemeente een deregulering van taken opgenomen. In de herziening van het bomenbeleid is hierop geanticipeerd. Ook sluit het voorstel beter aan bij de algemene landelijke ontwikkelingen in het omgevingsrecht om het aantal vergunningen terug te dringen en waar mogelijk te vervangen door algemene regels waaraan moet worden voldaan om een activiteit uit te voeren (vgl. Activiteitenbesluit Wet Milieubeheer, vergunningvrij bouwen, en recent de afschaffing van de vergunningsplicht voor het slopen van gebouwen en bouwwerken). In veel gevallen is daarbij de vergunningplicht vervangen door een meldingsplicht om de belangen van derden/omwonenden te waarborgen.

Ten behoeve van de herziening van het bomenbeleid en vergunningstelsel wordt de bomenverordening herzien. De hoofdlijnen van de verordening en de bijbehorende toelichting zullen zijn:

1. Het benoemen en vastleggen van monumentale en waardevolle bomen in de stad op een voor iedereen toegankelijk lijst met daarop zowel gemeentelijke als particuliere bomen. Bij ontwikkelingen geldt deze lijst als randvoorwaarde, waardoor het beschermen van bomen en groenstructuren proactief gebeurt. Het stimuleren van particuliere eigenaren om monumentale bomen in stand te houden door advisering en subsidiemogelijkheden voor monumentale snoei;
2. De hoofdregel blijft dat voor het vellen van bomen een algemene kapvergunningsplicht blijft bestaan. Uitzondering op deze hoofdregel zijn:
 - a. bomen op percelen < 200 m²; dit zorgt ervoor dat bomen in standaard particuliere voor- en achtertuinen niet langer vergunningplichtig zijn (met uitzondering van beschermde en waardevolle bomen/houtopstanden);
 - b. bomen die dicht op de gevel van een gebouw staan (<2 meter uit een gevel);
 - c. bomen die in het kader van een dunning worden geveld;
 - d. bomen die op grond van de Plantenziektewet moeten worden gekapt;
 - e. bomen die voldoen aan door burgemeester en wethouders vastgestelde algemene regels.

Voor de categorieën a. tot en met d. geldt dat deze volledig vergunningsvrij zijn. Anders is dat bij categorie e. Hiervoor zal gelden dat deze slechts gevrijwaard zijn van de vergunningsplicht indien zij vooraf en volgens de bij de Bomenverordening 2013 vastgestelde procedure zijn gemeld. Deze meldingsplicht is analoog aan de vastgestelde meldingsregeling voor sloopactiviteiten. Voor de meldingsplichtige bomen geldt dat er door b&w algemene regels worden opgesteld. Zo kan worden bepaald dat bij de melding een onderbouwing moet worden aangeleverd waarin aangegeven is hoe omgegaan wordt met inpassingsmogelijkheden en/of herplantmogelijkheden.

Voor monumentale bomen geldt een onverkort kapverbod. De overige bomen, opgenomen op de bomenlijst zijn kapvergunningsplichtig waarbij getoetst wordt aan de onderstaande criteria:

- landschappelijke waarde en waarde voor stadsschoon;
- (cultuur)historische en monumentale waarde;
- natuur- en milieuwaarde;
- waarde voor recreatie en leefbaarheid.

Deze worden nader uitgewerkt in de toelichting van de bomenverordening.

Een aantal van de bomen die op de lijst met monumentale houtopstanden staan, staat in particuliere tuinen. Deze bomen blijven op de lijst staan. Overige bomen kunnen door eigenaren worden aangemeld en worden vervolgens door de gemeente getoetst. Voor de instandhouding van monumentale bomen kan een beroep worden gedaan op de subsidieregeling monumentale bomen van de gemeente.

Bij de herplantplicht geldt – ongeacht of er sprake is van een vergunningsplichtige of meldingsplichtige kap – dat er in principe op dezelfde plek een nieuwe boom wordt terug geplant. Als dat niet mogelijk is worden andere compensatieafspraken gemaakt, waarbij voor particulieren een financiële compensatiemogelijkheid geldt. De hoogte van de compensatie wordt door b&w vastgesteld. Voor overige partijen geldt dat compensatie ook op een andere plek in de wijk, of compensatie in de vorm van standplaatsverbetering mogelijk is. Indien bomen vanuit beheeroverwegingen worden gekapt (bijvoorbeeld om rigoureuze kaalkap in een wijk te voorkomen door gelijktijdige uitval van bomen of omdat in het verleden onvoldoende rekening is gehouden met grootte van de boom) wordt vooraf een

herinrichtingsplan opgesteld waarin de keuze wordt gemotiveerd. Bij illegale kap kan een boete worden opgelegd.

De eigenaar van de boom moet zelf vooraf toetsen of de kap voldoet aan de door het college vastgestelde criteria. Vervolgens doet hij melding van de voorgenomen kap via een vastgesteld meldingsformulier. Deze melding wordt gepubliceerd in de Stadskrant opdat niet alleen de gemeente maar ook omwonenden/belanghebbenden kunnen zien of de voorgenomen kap voldoet aan de vastgestelde (beleids)regels. Indien dit niet het geval is, dan kunnen derden tegen de voorgenomen kap opkomen en desnoods via rechterlijke tussenkomst de kap nog voorkomen. De feitelijke kap mag pas plaatsvinden acht weken na de rechtsgeldige melding. Ook mag een eigenaar nog niet tot het vellen overgaan indien derden hiertegen in het geweer komen. In dat geval geldt dat de eigenaar pas mag kappen nadat op het verzoek om handhaving is besloten. Op deze wijze wordt voorkomen dat de boom reeds is verdwenen zonder dat derden de gelegenheid krijgen om dit via de bestuursrechter te laten toetsen.

Bijlage 9. Communicatie

Doelgroepen

Intern

Binnen de gemeentelijke organisatie richt de communicatie zich met name op de clusters Ruimte/Advies en Stadsbeheer, Ingenieursbureau, Maatschappelijke voorzieningen en Veiligheid met het oog op:

- het informeren en communiceren over de spelregels en kaders van het onderhavige plan;
- hun rol in de uitvoering/beheer.

Extern

Buiten de gemeentelijke organisatie richten we ons op onderstaande doelgroepen.

Andere overheden en overheidsinstellingen (provincie, Rijkswaterstaat, Stadsgewest Haaglanden, Metropoolregio, recreatieschappen, Hoogheemraadschap) die een rol spelen in de uitvoering en/of beheer. De inzet van het instrumentarium uit het NMC-programma richt zich op:

- samenwerking en onderlinge afstemming van beleid op duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid wanneer het gaat over verschillende bestuursniveau's of grensoverschrijdende problematiek;
- kennisuitwisseling op het gebied van ecologie, onder andere via het landelijk netwerk stedelijke ecologie.

Projectontwikkelaars/woningbouwcorporaties:

Samenwerking en beheer van de openbare ruimte.

Natuur- en milieuorganisaties:

Samenwerking en onderlinge afstemming voor behoud van de waarde van groen in Delft, onder meer in het platform Groen.

Bewoners van Delft, nog nader te onderscheiden naar: inwoners, ondernemers, bezoekers, ouderen, studenten en scholieren.

Communicatie wordt voor deze subdoelgroepen specifiek ingezet. We richten ons op:

- informeren over het plan;
- mobiliseren om mede verantwoordelijkheid te nemen;
- goede ideeën, initiatieven en plannen voor groen ondersteunen;
- draagvlak voor een andere manier van ecologisch beheer vergroten;
- kennis over flora en fauna door natuur- en milieueducatie.